

Trude Lappegård

**Valg av livsløp i det
flerkulturelle Norge**

Forløpsanalyser av giftermål og
barnefødsler blant kvinner med
innvandrerbakgrunn

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, september 2004
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6644-0 Trykt versjon
ISBN 82-537-6645-9 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

02.02

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/190

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Trude Lappegård

Valg av livsløp i det flerkulturelle Norge

Forløpsanalyser av giftermål og barnefødsler blant kvinner med innvandrerbakgrunn

Rapporter 2004/16 • Statistisk sentralbyrå 2004

Denne rapporten er en del av prosjektet "Valg av livsløp i det flerkulturelle Norge — Pardannelse og familieetablering blant kvinner med innvandrerbakgrunn". Prosjektet er finansiert av Norges Forskningsråd, Kultur og samfunn, IMER-programmet.

Hensikten med rapporten er å vise variasjoner i giftermål og barnefødsler blant kvinner med innvandrerbakgrunn ved bruk av forløpsanalyse. Når vi bruker forløpsanalyse kan vi kontrollere for ulike faktorer som kan påvirke variasjonene en finner mellom grupper av kvinner. Samtidig tar modellen hensyn til at hendelsene (giftermål eller barnefødsler) skjer på ulike tidspunkt og med ulik eksponeringstid. Det er blitt laget separate modeller for kvinner som innvandret som voksne og kvinner som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge. Analysene viser at det er store forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn i hvor raskt de gifter seg og får barn etter innvandring. Blant kvinner som har vokst opp i Norge er det store forskjeller i aldersplasseringen av ekteskapsinngåelse enn i aldersplasseringen av første fødsel mellom kvinner med ulik landbakgrunn.

Forsknings sjef Kari Skrede har vært prosjektleder. Anders Akselsen og Carina Nordseth har tilrettelagt data fra FD-Trygd til en SAS-datasett. Benedicte Lie og Svein Blom har vært med og diskutert funnene fra analysene på et tidlig tidspunkt. Lars Østby og Kari Skrede har lest og kommentert rapporten.

Prosjektstøtte: Norges Forskningsråd.

Innhold

1. Innledning.....	7
1.1. Bakgrunn	7
1.2. Giftermål og barnefødsler i ulike kulturer	7
1.3. Datasettet	8
1.4. Metode	9
1.5. Definisjoner	10
1.6. Disposisjon	10
2. Kvinnene i analysen.....	11
2.1. Innledning	11
2.2. Hvor mange?.....	11
2.3. Barndom i Norge.....	12
2.4. Aldersfordeling.....	12
3. Giftermål.....	14
3.1. Innledning	14
3.2. Migrasjon og ekteskap	14
3.3. Ekteskapsprosesser blant kvinner som innvandret som voksne.....	17
3.4. Ekteskapsprosesser blant kvinner med barndom i Norge	19
4. Barnefødsler	22
4.1. Innledning	22
4.2. Migrasjon og barnefødsler.....	22
4.3. Barnefødsler blant kvinner som innvandret som voksne.....	24
4.4. Barnefødsler blant kvinner med barndom i Norge.....	28
5. Avsluttende kommentarer	31
Referanser.....	32
Tidligere utgitt på emneområdet	33
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	34

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Familieetablering i Norge og den vestlige verden har de siste tiårene vært gjennom store endringer, hvor utsatte barnefødsler, lavere fødselstall og mindre faste rammer rundt begivenhetene kjennetegner utviklingen. Samtidig som nye mønstre og trender kommer til har det blitt større variasjoner med hensyn til når i livsløpet kvinner er småbarnsmødre og hvor mange barn de får. Noen kvinner får barn i ung alder, mens flertallet venter stadig lengre. Noen kvinner får ikke barn i det hele tatt, mens andre velger å få større barneflokker med tre eller flere barn.

Samtidig som disse endringene har funnet sted har Norge hatt en tilvekst av kvinner fra andre deler av verden som ikke har vært gjennom de samme endringsprosessene som Norge og andre vestlige land. Fruktbarhetsmønsteret og familieetableringen til kvinner med innvandrerbakgrunn er en del av det mangfoldet som kjennetegner dagens mønster. For å forstå de sosiale endringsprosesser som har bidratt til dagens i fruktbarhets- og familieetableringsmønster er det viktig å få innsikt i de endringsprosessene som kvinner med innvandrerbakgrunn tar del i.

For kvinner med innvandrerbakgrunn er det to sentrale forhold som påvirker deres valg i forhold til pardannelse og barnefødsler som skiller seg fra kvinner uten innvandrerbakgrunn, og som skiller dem fra hverandre. Det ene er *landbakgrunn*: kvinnene har sin bakgrunn fra ulike land med ulike kulturer og samfunn hvor holdninger og verdier knyttet til familieliv og fruktbarhet varierer. Kvinner som flytter til Norge vil i ulik grad ta med seg viktige komponenter fra hjemlandet kulturelle normer og atferd. Kvinner med innvandrerbakgrunn som er født i Norge eller som flyttet til Norge i løpet av barndommen vil også bli påvirket av normer og verdier foreldrene har tatt med seg til Norge. Det andre som skiller kvinner med innvandrerbakgrunn fra kvinner uten innvandrerbakgrunn er *år i Norge*: kvinner som er født i Norge eller flyttet til Norge i løpet av barndommen vil være påvirket av holdninger og verdier knyttet til pardannelse og barnefødsler som er vanlig blant majoriteten av den norske befolkningen på en helt annet måte enn kvinner som flyttet til Norge som voksne.

Denne rapporten er en del av prosjektet "Valg av livsløp i det flerkulturelle Norge — Pardannelse og familieetablering blant kvinner med innvandrerbakgrunn". Prosjektet er finansiert av Norges Forskningsråd, Kultur og samfunn, IMER-programmet. Formålet med prosjektet har vært å få bedre innsikt i de prosesser og den variasjonsbredde som knytter seg til pardannelse og familieetablering blant kvinner med innvandrerbakgrunn. Vi vil primært se på variasjoner mellom kvinner med bakgrunn fra ulike land og med ulik oppholdstid i Norge før de ble voksne. Analysene er basert på registerdata som gjør det mulig å skille kvinner med ulike landbakgrunn på et detaljert nivå. Registerdata kan imidlertid kun gi opplysninger om faktiske hendelser og kan for eksempel ikke si noe om andre forhold som har betydning for hendelsen slik som holdninger og verdier.

For å se nærmere på pardannelse og familieetablering blant kvinner med innvandrerbakgrunn skal vi studere overgangen til å gifte seg og til å få sitt første, andre, tredje og fjerde barn ved hjelp av forløpsanalyse. Forløpsanalyse er en avansert analyseteknikk med flere fordeler. Den tar bla. hensyn til at hendelsen (f.eks. å gifte seg) skjer på ulike tidspunkter og med varierende eksponeringstid. Ved å bruke en multivariat analyseform kan vi i tillegg kontrollere for faktorer som kan påvirke variasjoner mellom kvinner med ulike landbakgrunn, som f.eks. kvinnens alder og innvandringstidspunkt.

1.2. Giftermål og barnefødsler i ulike kulturer

Pardannelse og ekteskapsinngåelse finner sted i alle kulturer, men på mange ulike måter. I Norge har det i løpet av noen tiår skjedd store endringer i når kvinner gifter seg. Tidlig på 1960-tallet av gjennomsnittsalder for førstegangsgifte 23 år, mens den i 2002 var nær 30 år (Statistisk sentralbyrå 2004a). Dette har sammenheng med at det har blitt mer vanlig med samboerskap, både som et første steg før en gifter seg og som en likestilt samlivsform. I andre deler av verden hvor samboerskap ikke oppfattes som en alternativ samlivsform er gjennomsnittsalder for førstegangsgifte langt yngre enn i Norge. Et eksempel er Tyrkia hvor

gjennomsnittsalder for kvinner som giftet seg for første gang var 22 år i 1999 (United Nations 2003).

Det er ikke bare tidspunkt for når ekteskap inngås som er forskjellig i ulike kulturer, men også *hvordan* prosessen før giftermålet foregår. I store deler av verden er arrangerte ekteskap utbredt. I kulturer hvor arrangerte ekteskap er vanlig blir ekteskapet oppfattet som en allianse mellom familier, og baserer seg på såkalte fornuftige kriterier, i motsetning til ekteskap bygd på romantisk kjærlighet. Det er familiens rett og plikt å få i stand et passende giftermål for barna og dermed sikre deres fremtid, men et gyldig ekteskap forutsetter samtykke fra begge parter (Bredal 1999).

Når en av partene ikke samtykker blir det referert til som tvangsekteskap. I den offentlige debatten er det blitt diskutert de vanskelige grenselinjene i forhold til frivillig samtykke eller samtykke under mer eller mindre press. Det finnes per i dag ingen egen oversikt over hvordan ulike ekteskap ble til. Siden analysene i denne rapporten er basert på registerdata, kan de dermed ikke bidra til å øke kunnskapen om akkurat dette.

Integrasjon er en viktig målsetting når det gjelder tilpasninger til et flerkulturelt samfunn (St. meld. nr. 17: 1996-97). Hvem innvandrerkvinner gifter seg med kan ses på som ett (blant flere) mål på integrasjon. Her det to forhold som står sentralt. Det ene er hvilken landbakgrunn ektefellen har. Her kan det for eksempel diskuteres hvorvidt en kvinne som gifter seg med en mann med annen innvandrerbakgrunn eller en mann uten innvandrerbakgrunn er bedre integrert i det norske samfunnet enn en som gifter seg med person med samme landbakgrunn. Det andre forholdet som kan diskuteres er betydningen av ektefellens botid i Norge før ekteskapet. Ekteskap gir rettslig grunnlag for familiejenforening og ekteskap mellom en som er bosatt i Norge og en som kommer fra kvinnes opprinnelsesland bidrar til at innvandrerbefolkningen i Norge øker (se Lie 2004). Når en kvinne som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge gifter seg med en som har hatt hele sin barndom i opprinnelseslandet vil de ha ulike kulturelle bakgrunn. Kvinner med innvandrerbakgrunn som vokser opp i Norge vil samtidig som de bærer med seg komponenter fra foreldrenes hjemland også være eksponert for de samme økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle forholdene som resten av befolkningen. Her kan det diskuteres hvorvidt kvinner som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge som gifter seg med en mann som flytter til Norge som voksen blir mindre integrert i det norske samfunnet enn en kvinne som gifter seg med en mann som også har vokst opp i Norge.

Ett annet mål på integrasjon som gjerne blir brukt er endringer i fruktbarhetsmønsteret blant kvinner med innvandrerbakgrunn. Når fruktbarhetsmønsteret blir

likere det vi finner blant majoriteten av befolkningen i Norge blir det gjerne forklart som et resultat av en integrasjonsprosess. Det innebærer at jo lenger en kvinne har bodd i Norge jo mer vil hun bli påvirket av forhold som påvirker fruktbarheten til resten av befolkningen. Analysene i denne rapporten er basert på forløpsanalyser som ikke estimerer hvor mange barn en kvinne får over livsløpet, men undersøker hvor raskt hun får sitt første barn, eller hvor raskt hun får sitt andre barn gitt at hun har fått sitt første osv.

Forholdet mellom giftermål og barnefødsler har endret seg i løpet av noen tiår i Norge. Gjennomsnittsalder for første ekteskap er nå høyere enn gjennomsnittsalder for første fødsel i Norge (Statistisk sentralbyrå 2004a, 2004b). For mange har ekteskapet blitt en måte å formalisere samlivet på etter at en har fått barn sammen. I andre kulturer blir det i større grad satt likhetstegn mellom giftermål og pardannelse. Ekteskapsinngåelse er imidlertid ikke ensbetydende med barnefødsler. Selv om en gifter seg tidlig betyr ikke det nødvendigvis at en også får barn tidlig. Moderne prevensjonsmetoder har gjort det mulig å selv bestemme når barna skal komme. For noen kvinner som gifter seg tidlig kan det også være naturlig å utsette barnefødsler i forbindelse med utdanning og jobb. Siden det er store forskjeller i kulturelle preferanser i forhold til ekteskapsprosesser er det grunn til å anta at det er større forskjeller mellom kvinner med ulike landbakgrunn i ekteskapsinngåelse enn i tidspunkt for barnefødsler.

1.3. Datasettet

Analysene i prosjektet er gjort på grunnlag av FD-Trygd (Forløpsdatabasen-Trygd), som er en individbasert forløpsdatabase som inneholder opplysninger over tid på en rekke områder, og som dekker hele befolkningen i tidsrommet 1992-1998¹. Det å tilrettelegge et datasett for forløpsanalyse er både teknisk og metodisk krevende, men gir unike analysemuligheter. Forløpsdataene gir oss nøyaktige opplysninger om når sentrale hendelser fant sted, som innvandringstidspunkt, tidspunkt for ekteskapsinngåelse og tidspunkt for barnefødsler. Denne typen data er unike i internasjonal sammenheng hvor det i svært liten grad finnes registerdata med nøyaktige opplysninger om flere sentrale hendelsestidspunkt samtidig.

Analysene i denne rapporten tar utgangspunkt i et datasett som består av kvinner og menn i alderen 15-49 år i 1992, 15-50 år i 1993, 15-51 år i 1994 osv. Dette betyr at nye 15-åringene kommer inn hvert år, men at de eldste ikke kastes ut. Datasettet består av et hovedutvalg og et delutvalg. Hovedutvalget består av personer med innvandrerbakgrunn, dvs. første-generasjonsinnvandrere og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, betinget på aldersgruppene

¹ For nærmere opplysninger om FD-Trygd, se Statistisk sentralbyrå 2004c.

over. Delutvalget består av personer uten innvandrerbakgrunn, også betinget på aldersgruppene nevnt over, og skal til sammen utgjøre dobbelt så mange personer som hovedutvalget og er trukket tilfeldig i befolkningen. Hvis en kvinne kan knyttes til en mann, enten gjennom ekteskap eller fødsel, er opplysninger om mannen lagt inn på hennes record og kan dermed brukes som faktorer i analyser av hennes familiedannings- og fruktbarhetsmønster. Det samme gjelder for mennene.

Dette utgjorde til sammen 764 083 individer, hvorav hovedutvalget bestod av 253 633 individer og delutvalget bestod av 510 461 individer. Når data om alle disse individene ble tilrettelagt for forløpsanalyse, dvs. lagt ut på månedsrecord, ble datasettet for stort. Vi laget dermed et 5 prosents utvalg av delutvalget, mens hovedutvalget ble beholdt uendret. I analysene vil vi dele hovedutvalget inn i flere undergrupper (blant annet etter landbakgrunn), mens delutvalget i hovedsak skal brukes som referansegruppe. Dette gav oss et utvalg på totalt 279 417 individer, hvorav 137 284 er kvinner.

Analysene i denne rapporten følger et kvinneperspektiv, dvs. at det er kvinnenenes ekteskap og fruktbarhetsmønster som analyseres.

1.4. Metode

I denne rapporten ser vi på overgangen fra det å ikke være gift til å bli gift, og overgangen fra å ikke ha barn til å få sitt første barn, fra første til andre barn osv. Den beste analysemetoden for dette er forløpsanalyse. I forløpsanalyse ser en på overgangen mellom ulike tilstander, f.eks. fra tilstanden 'ikke gift' til tilstanden 'gift', eller tilstanden 'ingen barn' til tilstanden 'ett barn'. De som er i tilstanden 'ikke gift' eller 'ingen barn' er under risiko for å bli gift eller få sitt første barn. Når de enten har giftet seg eller fått sitt første barn er de ikke lenger under risiko for å bli gift eller få sitt første barn. De vil derimot være under risiko for en annen tilstand, f.eks. overgangen fra å være gift til å bli skilt, eller overgangen fra å ha ett barn til å ha to barn.

En fordel med forløpsanalyse er at modellen tar hensyn til at disse hendelsene kan skje på ulike tidspunkt og med varierende eksponeringstid. En annen fordel med forløpsmodellen er at den også tar hensyn til at en del individer som er under risiko for å bli gift eller få ett barn forblir ugifte eller barnløse i perioden en har data fra. I forløpsmodellen blir disse referert til som sensurerte. En tredje fordel er at modellen tar hensyn til tidsvarierende kovariater, dvs. variable som kan endre seg over tid.

Vi har valgt å bruke en Cox regresjon som kan refereres til som en proporsjonal hasard modell og kan uttrykkes som

$$h_i(t) = \lambda_0(t) \exp\{\beta_1 x_{i1} + \dots + \beta_k x_{ik}\}.$$

Formelen sier at hasarden for individ i på et gitt tidspunkt t er et produkt av to faktorer;

- en basislinje hasard funksjon $\lambda_0(t)$ som forblir uspesifisert, unntatt at den ikke kan være negativ
- en lineær funksjon av et sett av k bestemte kovariater, som igjen er eksponensielt.

Funksjonen $\lambda_0(t)$ kan bli sett som en hasard funksjon for et individ hvor alle kovariater har verdien null.

I rapporteringen av analysene vil vi vise relativ risk for at et individ skal endre tilstand i forhold til et annet individ. Modellen vi bruker blir kalt proporsjonal hasard modell fordi hasarden for et gitt individ er en bestemt proporsjon av hasarden for to individer i og j , og kan uttrykkes som

$$\frac{h_i(t)}{h_j(t)} = \exp\{\beta_1(x_{i1} - x_{j1}) + \dots + \beta_k(x_{ik} - x_{jk})\}.$$

I denne formelen faller $\lambda_0(t)$ ut og resultatet blir at forholdet av hasarden blir konstant over tid. Estimaten viser dermed hvor stor relativ risk det er for at den nye tilstanden skal inntreffe sammenlignet med en referansegruppe. Et eksempel er fra tabell 4.2. hvor kvinner fra Vest-Europa som innvandret som voksne har estimatet 1.25. Det betyr at disse kvinnene har 1.25 ganger så stor relativ risk eller sjanse for å få sitt første barn enn kvinner fra referansegruppen Norge. Dette estimatet sier ingenting om hvor mange i de ulike gruppene som får sitt første barn overhode, men hvor raskt de får sitt første barn etter innvandring.

Det er fire modeller som blir analysert. I den første modellen ser vi på ekteskapsprosesser etter innvandring blant kvinner som innvandrer som voksne. Her kontrolleres det for kalenderår og kvinnens alder. I den andre modellen ser vi på ekteskapsinnngåelse, målt fra 16-årsalder, blant kvinner med barndom i Norge. Her kontrolleres det for kalenderår og alder ved innvandring. I den tredje modellen ser vi på barnefødsler etter innvandring blant kvinner som innvandrer som voksne. Her kontrolleres det for kalenderår og kvinnes alder, samt yngste barn født i Norge for andre, tredje og fjerde fødsel. I den fjerde modellen ser vi på første og andre fødsel, målt fra 16-årsalder, blant kvinner med barndom i Norge. Her kontrolleres det for kalenderår og alder ved innvandring.

I presentasjonen av forløpsanalysen viser vi kun estimatene for de ulike landgruppene, og ikke estimatene for kontrollvariablene, men opplyser i overskriften hvilke variable det er kontrollert for i analysen.

1.5. Definisjoner

I denne rapporten baserer vi oss på Statistisk sentralbyrås definisjoner av innvandrere². Innvandrerbefolkning består av personer med to utenlandsfødte foreldre, og inkluderer både førstegenerasjonsinnvandrere og barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Når Statistisk sentralbyrå fastslår landbakgrunn for innvandrerbefolkningen eller andre med innvandrerbakgrunn, brukes eget, eventuelt mors eller fars fødeland hvis det er utenlandsk, og ellers Norge. I tilfeller hvor begge foreldrene er født i utlandet, men i forskjellige land, legges mors fødeland til grunn.

I noen sammenhenger er det hensiktsmessig å slå landene sammen i større grupper. Norden blir da gjerne skilt ut som en egen gruppe, mens Europa ellers deles i øst og vest fordi skillet, på tross av politiske endringer, fortsatt har relevans i innvandringsammenheng, i hvert fall i vår observasjonsperiode. Vestlig og ikke-vestlig blir benyttet til geografiske og substansielle grupperinger. Vestlige land innebærer Norden, Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Nord-Amerika, Oseania. Ikke-vestlige land innebærer Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia. Tyrkia slås sammen med Asia. Dette fordi flyttingene mellom Norge og Tyrkia ikke følger et vesteuropeisk mønster, sett i et demografisk perspektiv. USA og Canada utgjør en gruppering, og i noen tilfeller er Oseania (som består overveiende av Australia og New Zealand) slått sammen med Nord-Amerika. Tredje verden omfatter de samme landene som i ikke-vestlige land, eksklusive Øst-Europa.

Noen innvandrere har kommet til Norge av arbeidsgrunner eller blitt familiegjennforent med slike, mens andre har kommet hit pga. flukt og har behov for beskyttelse. Flyktninger er født i utlandet og inngår dermed i statistikken som en undergruppe av førstegenerasjonsinnvandrere. Avgrensning av de som regnes som flyktninger varierer. I Statistisk sentralbyrås bruk av begrepet menes personer som er født i utlandet, bosatt i Norge, og som en gang har kommet til Norge av fluktgrunner. De har fått innvilget opphold i landet som flyktning eller på humanitært grunnlag. Familiegjennforening til disse personene blir også regnet som flyktninger. I denne rapporten skiller vi ikke mellom kvinner som er flyktninger og de som ikke er det, men de inngår som en del av gruppen som innvandret som voksne.

1.6. Disposisjon

Denne rapporten er delt i fem kapitler. I kapittel 2 gir vi en enkel deskriptiv beskrivelse av kvinnene som er med i analysene. Vi viser fordelingen av kvinner etter landbakgrunn og alder, og skiller mellom de som innvandret som voksne og de som enten er født i Norge eller som innvandret i løpet av barndommen.

I kapittel 3 viser vi resultater fra forløpsanalyser av ekteskapsinngåelse i de to gruppene nevnt over. Blant de som innvandret som voksne ser vi på forholdet mellom migrasjonsprosessen og ekteskapsprosessen, før vi ser nærmere på ekteskapsinngåelse i Norge. Videre ser vi på ekteskapsinngåelse blant kvinner med barndom i Norge. Vi gir også en deskriptiv beskrivelse av ektemennenes landbakgrunn og innvandringsalder for noen enkeltgrupper blant gifte kvinner som hadde barndommen sin i Norge.

I kapittel 4 viser vi resultater fra forløpsanalyser av barnefødsler. Blant kvinner som innvandret som voksne ser vi både på overgangen til første, andre, tredje og fjerde fødsel, og på overgangen til å få barn overhode etter innvandring. Blant de som har hatt barndommen sin i Norge ser vi kun på overgangen til første og andre fødsel. Disse kvinnene er fortsatt relativt unge og det vil være mange som ennå ikke har fått barn i mange av gruppene.

² For nærmere beskrivelse av Statistisk sentralbyrås definisjoner og beskrivelse av innvandrerbefolkningen i Norge, se Statistisk sentralbyrå 2004d).

2. Kvinnene i analysen

2.1. Innledning

I analysene i denne rapporten er det i alt 124 510 kvinner med innvandrerbakgrunn fra i alt 198 ulike land. De vil skille seg fra hverandre på ulike måter og vi skal i denne delen gi en deskriptiv oversikt over kvinnene etter demografiske kjennetegn som landsbakgrunn, når de flyttet til Norge og kvinnenes alder.

Innvandret som voksen og barndom i Norge

I denne rapporten skiller vi mellom kvinner som har flyttet til Norge i fruktbar alder, dvs. fra fylte 15 år, og kvinner som har hatt hele eller deler av sin barndom i Norge, dvs. de er enten født i Norge eller de flyttet til Norge i perioden fra de var født og frem til de ble 15 år.

2.2. Hvor mange?

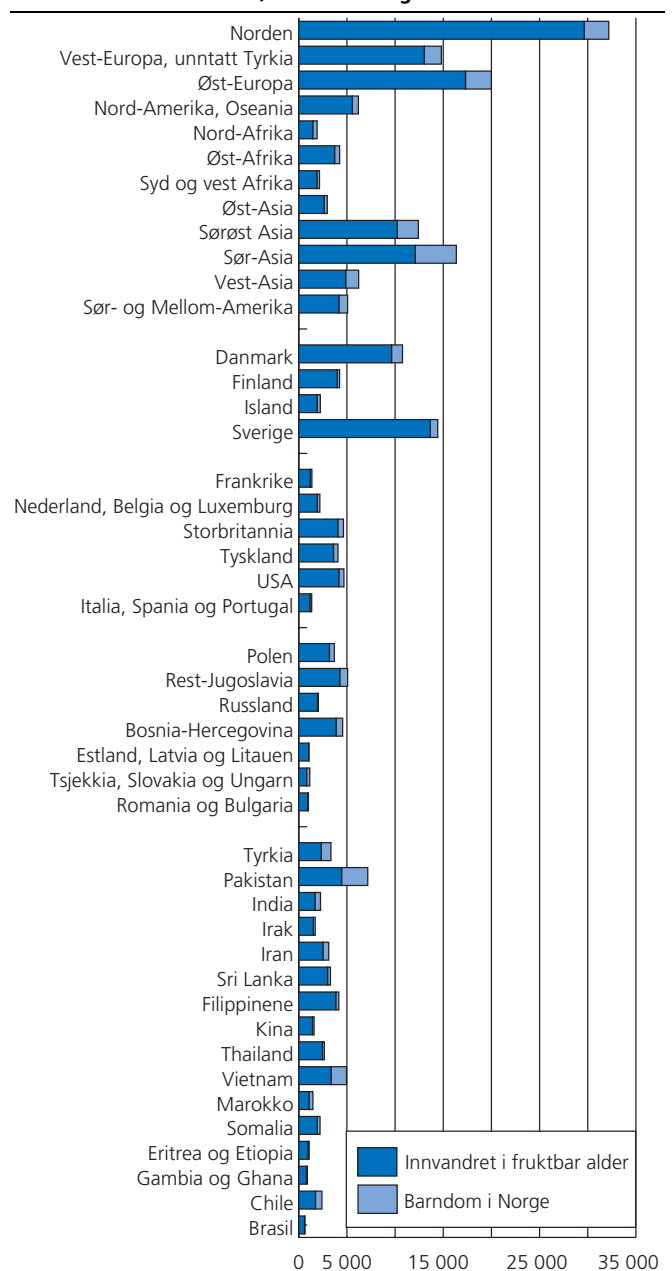
Majoriteten av alle kvinner med innvandrerbakgrunn som er med i disse analysene har flyttet til Norge etter at de fylte 15 år. Hver sjettede kvinne har imidlertid hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge.

I figur 2.1 viser vi en oversikt over kvinnene med innvandrerbakgrunn etter landsbakgrunn fordelt etter de som flyttet til Norge i fruktbar alder og de som har hatt hele eller deler av barndommen i Norge.

Som figuren viser er det kvinner fra europeiske land utgjør de største gruppene, men kvinner fra Sør-Asia og Sørøst Asia utgjør også store grupper.

Det er store variasjoner mellom landene i hvor stor andel av kvinnene som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge. Generelt er det kvinner fra Norden som har den høyeste andelen av de som har flyttet til Norge i fruktbar alder (91 prosent) og kvinner fra Sør-Asia som har den laveste andelen (64 prosent). Ser vi på enkeltland er det over 90 prosent av kvinner fra Finland, Sverige, Russland, Brasil, Thailand, Filippinene, Romania og Bulgaria som flyttet til Norge i fruktbar alder. På den andre siden er det over 30 prosent av kvinnene fra Tsjekkia, Slovakia, Ungarn, Marokko, India, Tyrkia, Pakistan, Vietnam og Chile som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge.

Figur 2.1. Kvinner med innvandrerbakgrunn. Antall med barndom i Norge og antall som har innvandret i fruktbar alder, etter landsbakgrunn. Antall i 1 000



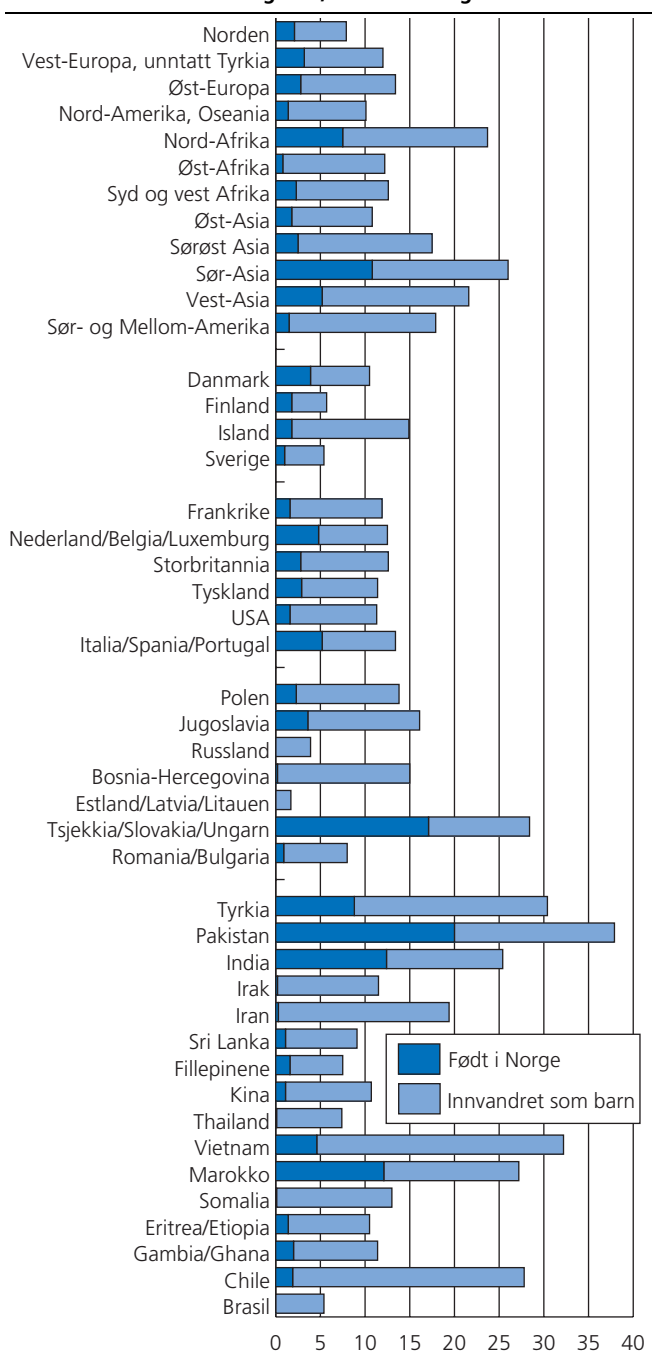
Lesetips

For en beskrivelse av innvandrerkvinner generelt i Norge, se *Innvandrerkvinner i Norge — Demografi, utdanning, arbeid og inntekt* av Byberg (2002).

2.3. Barndom i Norge

Selv om hver sjettede kvinne med innvandrerbakgrunn har hatt sin barndom i Norge er det altså store variasjoner etter landbakgrunn (fra 4 prosent av russiske kvinner til 38 prosent av pakistanske kvinner). Av de som har hatt sin barndom i Norge er det også store variasjoner i hvor mange som er født i Norge og hvor mange som flyttet til Norge i løpet av barndommen.

Figur 2.2. Innvandrerkvinner med barndom i Norge. Andel født i Norge og andel innvandret som barn av alle med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent



I figur 2.2. viser vi fordelingen av hvor mange som er født i Norge og hvor mange som har flyttet til Norge som barn blant kvinner med ulik landbakgrunn. Pakistan er det landet som har størst andel kvinner som er født i Norge, men også kvinner fra Tsjekkia, Slovakia og Ungarn samlet har en høy andel som er født i Norge. Pakistan og Vietnam er de to landene som har høyest andel som har hatt barndommen sin i Norge, men fordelingen mellom andel som er født i Norge og de som innvandret til Norge som barn er veldig forskjellig. Mens det er flere kvinner med bakgrunn fra Pakistan som er født i Norge enn som flyttet til Norge som barn, er det kun en liten andel av kvinnene med bakgrunn fra Vietnam som er født i Norge.

2.4. Aldersfordeling

Kvinnene i analysene er født i ulike fødselskohorter og det er store variasjoner mellom kvinnene med ulik landbakgrunn.

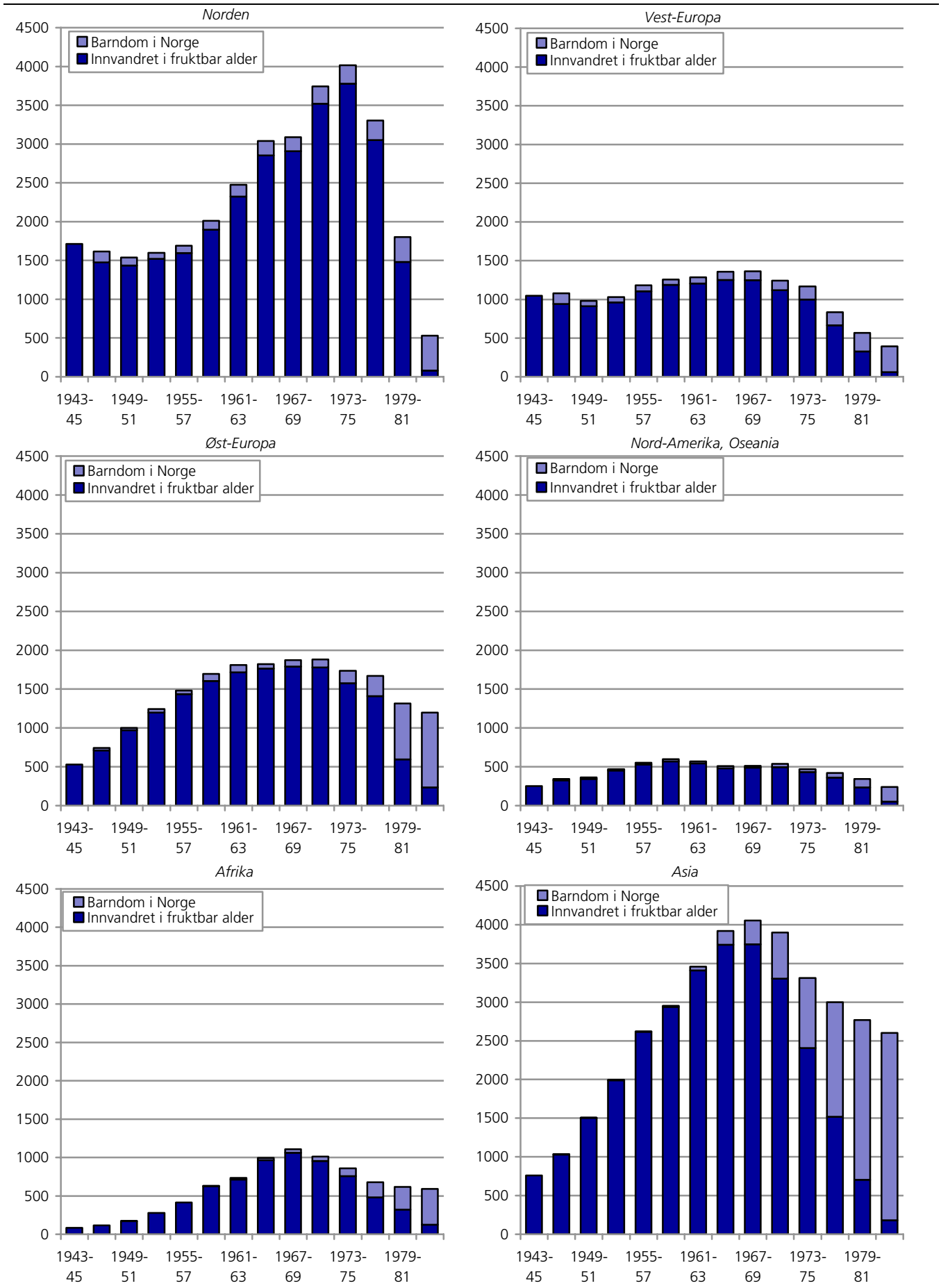
I figur 2.3. viser vi hvordan kvinnene som er med i analysen fordeler seg etter treårige fødselskohorter. Blant kvinner fra Norden er hovedtyngden født på 1960- og 1970-tallet, mens kvinner fra resten av Europa, er jevnere fordelt i de ulike fødselskohortene. Blant kvinner fra Afrika og Asia er det en jevn økning i antall i de yngre fødselskohortene.

Når vi ser på forholdet mellom de som har hatt barndommen sin i Norge og de som har innvandret i fruktbar alder er antallet som har hatt barndommen sin i Norge relativt jevnt fordelt i de ulike fødselskohortene blant kvinner med bakgrunn fra Norden og Vest-Europa. Blant kvinner med bakgrunn fra Øst-Europa, Afrika og Asia er det en jevn økning i antallet med barndom i Norge i de yngre fødselskohortene.

Kvinnene i analysen

- Utgjør i alt 124 510 kvinner.
- Kommer fra i alt 198 land.
- Hver sjettede kvinne har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge, men varierer fra 4 prosent blant russiske kvinner til 38 prosent blant pakistanske kvinner.
- Stor variasjon i hvor mange som er født i Norge.
- Blant pakistanske kvinner er det flere som er født i Norge enn som flyttet til Norge som barn.
- Blant vietnamesiske kvinner er det kun en liten andel som er født i Norge.
- Blant kvinner fra Øst-Europa, Afrika og Asia har det vært en jevn økning i antall med barndom i Norge i de yngste fødselskohortene.

Figur 2.3. Kvinner med innvandrerbakgrunn etter treårige fødselskohorter. Antall med barndom i Norge og antall som har innvandret i fruktbar alder, etter landbak-grunn. Antall i 1 000



3. Giftermål

3.1. Innledning

I dette kapittelet skal vi se nærmere på overgangen til å gifte seg blant kvinner med innvandrerbakgrunn. Resultatene av forløpsanalysene viser forskjeller i relativ risk for å inngå ekteskap blant kvinner med ulik landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og kvinnens alder. Vi gjør separate analyser av ekteskapsinngåelsen til kvinner som har innvandret i fruktbar alder og kvinner som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge.

Prosessene rundt ekteskapsinngåelse vil kunne være forskjellig for en som flyttet til Norge som voksen og en som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge. For kvinner som flytter til Norge som voksne vil nettopp selve flytteprosessen kunne være nært knyttet til giftermålet. Noen kvinner kan derfor ha giftet seg rett før de flytter til Norge, eller ekteskapsinngåelse vil være nært forestående etter innvandringen. For kvinner som har hatt barndommen sin i Norge vil prosessen rundt ekteskapsinngåelse være styrt av andre mekanismer enn migrasjon.

Først i kapittelet skal vi se på forholdet mellom migrasjonsprosessen og ekteskapsprosessen. Her vil vi vise forskjeller i hvor mange som var gift og hvor mange som ikke var gift når de flyttet til Norge, blant de som innvandret som voksne. Videre vil se nærmere på ekteskapsinngåelser i Norge og først vil vi studere ekteskapsprosesser blant kvinner som innvandret som voksne og deretter på ekteskapsprosesser blant kvinner med barndommen sin i Norge.

Lesetips

For en beskrivelse av ekteskapsmønsteret til kvinner med innvandrerbakgrunn i Norge, se *Ekteskapsmønsteret i det flerkulturelle Norge* av Lie (2004).

3.2. Migrasjon og ekteskap

Det er som kjent ulike årsaker til at kvinner flytter til Norge. Noen kan ha status som flyktninger, mens andre søker om asyl i Norge. Andre igjen kan flytte til Norge for å studere eller jobbe, mens noen kommer i forbindelse med ekteskap og/eller familiegjening. Dette betyr at noen ikke er gift ved innvandringstids-

punktet, noen har giftet seg like før de flytter til Norge, mens andre kan ha vært gift en stund når de innvandrer. Før vi skal studere ekteskapsinngåelse blant kvinner med innvandrerbakgrunn i Norge, skal vi se nærmere på ekteskapsstatus ved innvandringstidspunkt³. I denne sammenhengen skiller vi mellom de som innvandret før 1980, i løpet av 1980-tallet og etter 1990.

Kvinner fra Norden og Vest-Europa har størst andel av ikke-gifte ved innvandringen. Etter 1990 var hele fire av fem kvinner fra de nordiske landene ikke gift når de flyttet til Norge. Også majoriteten av kvinner fra Vest-Europa var ikke gift når de flyttet til Norge. Mange av kvinnene fra disse landene kommer til Norge for å studere eller jobbe, og mange reiser tilbake til sine hjemland når de skal etablere seg med familie.

Lavest andel som ikke var gift ved på innvandringstidspunktet finner vi blant kvinner fra Nord-Afrika og Vest-Asia. Dette gjelder spesielt i perioden etter 1990. Det er noen variasjoner mellom de ulike tidsperiodene, men kvinner fra disse to områdene har hele tiden hatt en lav andel som ikke var gift når de flyttet til Norge. Hvis vi ser på enkeltland er det kvinner fra Marokko og Pakistan som har lavest andel som ikke var gift når de flyttet til Norge.

Når det gjelder de som er gift når de flytter til Norge, er hovedtendensen at kvinnene har vært gift mer enn ett år før de innvandrer. Det har imidlertid skjedd en endring etter 1990 hvor det har vært en økning i andelen som har giftet seg innen ett år før innvandringen. Dette gjelder spesielt kvinner fra ikke-vestlige land. Når vi ser på enkeltland er det noe større variasjoner i de ulike periodene, men tendensen er den samme. I tillegg er det også kvinner fra land i Øst-Europa (Polen og Russland) hvor andelen kvinner som er gift innen ett år før innvandringen er større enn andelen som har vært gift mer enn ett år. Thailand er

³ For enkelte grupper kan det være noe usikkerhet i forhold til oppgitt og faktisk ekteskapsstatus ved innvandringstidspunktet. Vi kan kun ta utgangspunkt i oppgitt ekteskapsstatus i våre analyser. Det er imidlertid liten grunn til å tro at dette skulle gjelde i et slikt omfang at det vil gi skjevheter i analysene.

det landet hvor andelen som er gift innen ett år før innvandringen er desidert høyest (75 prosent i perioden etter 1990). I perioden etter 1990 er det

landene rest-Jugoslavia og Bosnia-Hercegovina som har hatt høyest andel kvinner som har vært gift i mer enn ett år før innvandringen.

Tabell 3.1. Ekteskapsstatus ved innvandringstidspunkt, etter landbakgrunn og innvandringstidspunkt. Prosent

		Ikke gift ved innvandring	Gift innen 1 år før innvandring	Gift mer enn 1 år før innvandring	Antall
Norden	Før 1980	61,0	11,6	27,4	3 821
	1980-1989	76,5	7,6	15,9	5 576
	Etter 1990	82,5	5,8	11,7	19 886
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	Før 1980	48,8	24,4	26,9	2 383
	1980-1989	44,2	29,2	26,6	3 344
	Etter 1990	56,4	20,9	22,6	7 095
Øst-Europa	Før 1980	36,4	27,3	36,3	802
	1980-1989	20,6	36,4	42,9	2 506
	Etter 1990	31,4	29,1	39,5	13 976
Nord-Amerika, Oseania	Før 1980	51,2	25,1	23,7	689
	1980-1989	46,8	27,2	26,0	1 466
	Etter 1990	45,9	24,9	29,0	3 385
Nord-Afrika	Før 1980	14,9	41,1	44,0	175
	1980-1989	23,2	36,1	40,7	432
	Etter 1990	11,0	53,4	35,7	849
Øst-Afrika	Før 1980	43,3	23,3	33,3	90
	1980-1989	48,7	16,7	34,7	822
	Etter 1990	34,3	32,4	33,3	755
Syd og vest Afrika	Før 1980	41,3	22,3	36,4	121
	1980-1989	37,4	28,7	33,9	593
	Etter 1990	35,5	39,2	25,4	1 167
Øst-Asia	Før 1980	40,2	30,1	29,7	239
	1980-1989	28,1	29,5	42,4	814
	Etter 1990	33,4	34,9	31,7	1 579
Sørøst Asia	Før 1980	50,9	14,4	34,6	589
	1980-1989	39,7	28,7	31,7	4 442
	Etter 1990	26,4	53,5	20,1	5 204
Sør-Asia	Før 1980	9,9	53,5	36,7	1 427
	1980-1989	28,9	26,4	44,7	4 978
	Etter 1990	19,2	46,5	34,2	5 691
Vest-Asia	Før 1980	14,8	32,5	52,7	317
	1980-1989	23,7	30,4	45,9	1 365
	Etter 1990	11,9	37,0	45,1	3 192
Sør- og Mellom-Amerika	Før 1980	38,8	13,8	47,4	384
	1980-1989	34,2	18,3	47,5	1 920
	Etter 1990	32,7	46,7	20,3	1 861
Danmark	Før 1980	65,0	10,0	25,1	1 555
	1980-1989	78,8	6,1	15,1	2 403
	Etter 1990	83,2	6,6	10,1	5 639
Finland	Før 1980	65,7	9,6	24,7	761
	1980-1989	76,2	10,4	13,4	635
	Etter 1990	74,8	8,0	17,3	2 594
Island	Før 1980	67,4	6,8	25,8	264
	1980-1989	64,2	4,5	31,3	419
	Etter 1990	66,7	5,0	28,3	1 212
Sverige	Før 1980	50,5	16,4	33,1	1 172
	1980-1989	76,3	9,2	14,6	2 055
	Etter 1990	86,3	4,8	8,9	10 139
Frankrike	Før 1980	43,7	25,8	30,5	151
	1980-1989	40,0	23,8	36,2	290
	Etter 1990	55,2	16,5	28,2	758
Nederland, Belgia og Luxemburg	Før 1980	62,5	18,5	19,0	400
	1980-1989	53,8	24,0	22,2	483
	Etter 1990	57,7	19,0	23,4	1 032
Storbritannia	Før 1980	44,2	29,4	26,4	898
	1980-1989	38,6	30,5	30,9	1 225
	Etter 1990	39,6	27,4	33,0	1 805
Tyskland	Før 1980	49,5	20,6	30,0	564
	1980-1989	51,2	26,6	22,2	748
	Etter 1990	68,1	16,0	16,0	2 238

		Ikke gift ved innvandring	Gift innen 1 år før innvandring	Gift mer enn 1 år før innvandring	Antall
USA	Før 1980	49,9	25,0	25,1	529
	1980-1989	46,1	26,9	26,9	1 184
	Etter 1990	41,0	26,3	32,4	2 435
Italia, Spania og Portugal	Før 1980	38,6	26,8	34,6	153
	1980-1989	33,6	42,7	23,7	295
	Etter 1990	56,9	27,5	15,5	717
Polen	Før 1980	33,0	28,7	38,3	282
	1980-1989	22,7	39,9	37,4	1 399
	Etter 1990	24,7	58,4	16,9	1 501
Rest-Jugoslavia	Før 1980	47,0	21,2	31,8	236
	1980-1989	17,2	22,2	60,6	563
	Etter 1990	25,6	15,5	58,9	3 455
Russland	Før 1980				9
	1980-1989	4,8	52,4	42,9	42
	Etter 1990	29,9	52,8	17,4	1 907
Bosnia-Hercegovina	Før 1980	38,9	33,3	27,8	18
	1980-1989				8
	Etter 1990	28,2	13,0	58,8	3 853
Estland, Latvia og Litauen	Før 1980				4
	1980-1989				7
	Etter 1990	69,7	21,6	8,6	1 018
Tsjekkia, Slovakia og Ungarn	Før 1980	32,9	29,3	37,9	140
	1980-1989	17,8	44,9	37,3	185
	Etter 1990	60,1	25,8	13,9	481
Romania og Bulgaria	Før 1980	28,6	33,3	38,1	21
	1980-1989	22,4	36,4	41,3	143
	Etter 1990	26,3	57,6	16,1	762
Tyrkia	Før 1980	11,4	30,8	57,8	263
	1980-1989	25,6	30,8	43,6	963
	Etter 1990	17,3	46,9	35,8	1 100
Pakistan	Før 1980	5,9	56,6	37,6	1 022
	1980-1989	17,8	30,7	51,5	1 936
	Etter 1990	9,5	45,2	45,2	1 492
India	Før 1980	15,4	47,3	37,3	319
	1980-1989	26,5	41,9	31,6	694
	Etter 1990	16,5	57,8	25,6	671
Irak	Før 1980				
	1980-1989	17,2	12,9	69,8	116
	Etter 1990	18,9	24,1	57,0	1 394
Iran	Før 1980	38,1	23,8	38,1	21
	1980-1989	27,1	11,1	61,8	1 107
	Etter 1990	20,1	35,3	44,6	1 382
Sri Lanka	Før 1980	38,9	42,6	18,5	54
	1980-1989	52,0	23,4	24,6	1 102
	Etter 1990	25,9	54,2	19,9	1 837
Filippinene	Før 1980	57,5	15,8	26,8	254
	1980-1989	34,4	42,3	23,3	1 723
	Etter 1990	36,8	52,8	10,4	1 870
Kina	Før 1980	40,0	20,0	40,0	40
	1980-1989	26,7	26,4	46,9	435
	Etter 1990	24,6	40,8	34,6	943
Thailand	Før 1980	35,2	15,5	49,3	71
	1980-1989	28,6	44,0	27,4	793
	Etter 1990	12,4	75,5	12,1	1 594
Vietnam	Før 1980	49,7	8,2	42,1	183
	1980-1989	51,1	7,8	41,1	1 733
	Etter 1990	28,7	32,1	39,2	1 442
Marokko	Før 1980	10,6	43,3	46,1	141
	1980-1989	24,0	34,9	41,1	350
	Etter 1990	11,0	53,5	35,5	581
Somalia	Før 1980				
	1980-1989	37,9	16,0	46,2	288
	Etter 1990	29,9	30,6	39,6	1 633
Eritrea og Etiopia	Før 1980	64,7	5,9	29,4	34
	1980-1989	62,2	12,9	24,9	365
	Etter 1990	40,5	35,0	24,5	563

		Ikke gift ved innvandring	Gift innen 1 år før innvandring	Gift mer enn 1 år før innvandring	Antall
Gambia og Ghana	Før 1980	37,5	16,7	45,8	24
	1980-1989	35,2	29,9	34,9	264
	Etter 1990	25,5	45,7	28,8	510
Chile	Før 1980	37,2	9,7	53,1	142
	1980-1989	33,9	11,7	54,4	1 236
	Etter 1990	26,3	42,9	30,8	357
Brasil	Før 1980	42,2	13,3	44,4	45
	1980-1989	34,8	32,0	33,2	178
	Etter 1990	37,3	48,9	13,8	378

Tallene i denne tabellen viser at det er store variasjoner mellom kvinner med ulik landbakgrunn i forholdet mellom ekteskapsprosessen og innvandringsprosessen. For kvinner i noen grupper er disse to prosessene nært knyttet til hverandre, mens det i andre grupper ikke er noen sammenheng overhodet. Det vil være rimelig å anta at disse forskjellene også vil gjenta seg når vi skal se på ekteskapsprosesser som skjer i Norge.

3.3. Ekteskapsprosesser blant kvinner som innvandret som voksne

Ekteskapsprosessen blant kvinner som innvandret som voksne vil variere i forhold til flere faktorer. Som vi har sett er det store forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn i antallet som ikke var gift når de flyttet til Norge. For noen som ikke er gift på innvandringstidspunktet kan ekteskap likevel være nært knyttet til migrasjonen, og giftermål vil skje raskt etter at de flytter til Norge. For andre kan ekteskap være noe som eventuelt skjer lenger frem i tid.

Vi har brukt forløpsanalyse for å se på overgangen fra å ikke være gift til å gifte seg. Resultatene av analysen viser relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandringen når vi kontrollerer for kalenderår og kvinnens alder. De relative risikoene viser hvor stor sjanse det er for å gifte seg sett i forhold til en referansegruppe. De viser ikke hvor mange som inngår ekteskap totalt, men forskjeller i hvor raskt kvinnene gifter seg etter innvandringen.

I tabell 3.2. viser vi relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring blant de som ikke var gift ved innvandringstidspunktet for alle landområder samlet og for ulike enkeltland samlet. I den første analysen er Norden referansegruppe, mens Danmark er referansegruppe i den andre analysen.

Resultatene i tabell 3.2. viser at den relative risikoen for å inngå ekteskap er større for kvinner fra alle landområder enn referansegruppen Norden, med unntak av kvinner fra Nord-Amerika og Oseania hvor risikoen er lavere, men dette estimatet er ikke signifikant. Nærmest Norden er kvinner fra Vest-Europa, unntatt Tyrkia og kvinner fra Sør- og Mellom-Amerika. Høyest relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring finner vi blant kvinner fra Nord-Afrika, Sør-Asia og Vest-Asia.

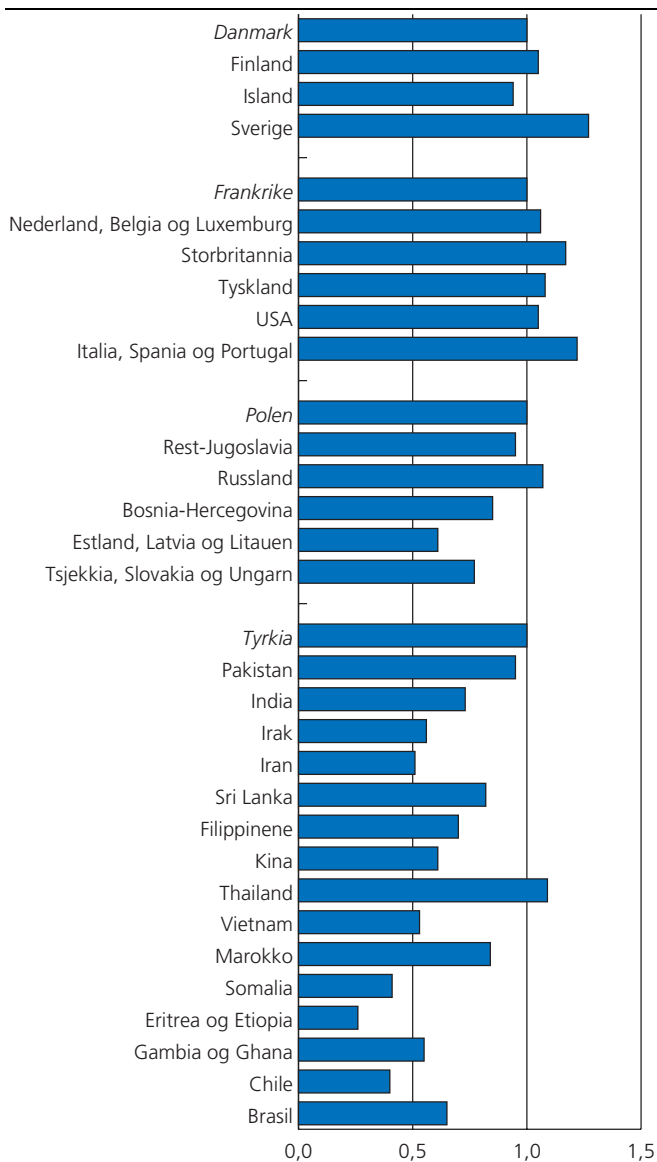
Tabell 3.2. Relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring blant de som ikke var gift ved innvandringstidspunktet¹ og som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og kvinnens alder. Alle landområder (referansegruppe = Norden), ulike enkeltland (referansegruppe = Danmark)

<i>Norden</i>	1
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,11
Øst-Europa	1,48
Nord-Amerika, Oseania	0,98
Nord-Afrika	2,01
Øst-Afrika	1,03
Syd og vest Afrika	1,43
Øst-Asia	1,50
Sørøst Asia	1,78
Sør-Asia	2,08
Vest-Asia	2,60
Sør- og Mellom-Amerika	1,16
<i>Danmark</i>	1
Finland	1,09
Island	0,95
Sverige	1,21
Frankrike	1,10
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,16
Storbritannia	1,26
Tyskland	1,13
USA	1,10
Italia, Spania og Portugal	1,30
Polen	1,79
Rest-Jugoslavia	1,57
Russland	1,93
Bosnia-Hercegovina	1,43
Estland, Latvia og Litauen	1,13
Tsjekkia, Slovakia og Ungarn	1,25
Romania og Bulgaria	2,18
Tyrkia	3,06
Pakistan	2,65
India	1,97
Irak	2,59
Iran	1,60
Sri Lanka	2,49
Filippinene	2,13
Kina	1,99
Thailand	3,46
Vietnam	1,58
Marokko	2,38
Somalia	1,70
Eritrea og Etiopia	0,82
Gambia og Ghana	1,73
Chile	1,11
Brasil	2,06

Uthevet = signifikant på 0.05 nivå.

¹ Kun de som aldri har vært gift. Skilte og enker er hold utenfor.

Figur 3.1. Relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring blant de som ikke var gift ved innvandringstidspunktet (1) og som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og kvinnens alder. Norden (referansegruppe = Danmark), Vest-Europa (referansegruppe = Frankrike), Øst-Europa (referansegruppe = Polen), Ikke-vestlige land, inkl. Tyrkia (referansegruppe = Tyrkia)



Ser vi på enkeltlandene har de fleste landene en høyere relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandringen enn kvinner fra referansegruppen Danmark, med unntak av kvinner fra Eritrea og Etiopia sammen, hvor den relative risikoen er lavere.

Høyest relativ risiko for å gifte seg etter innvandring finner vi blant kvinner fra Thailand. Som vi så i tabell 3.1. var det også hele 75 prosent av kvinnene fra Thailand som hadde giftet seg innen ett år før de flyttet til Norge. Dette viser at det er en nær sammenheng mellom ekteskap og migrasjon blant kvinner fra Thailand. Kvinner fra denne gruppen har også en meget høy andel (93 prosent i 2002) med ektefelle uten innvandrerbakgrunn (Lie 2004).

Kvinner fra Tyrkia, Marokko, Sri Lanka, Irak og Pakistan har også høy relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring sammenlignet med kvinner fra referansegruppen Danmark. Et fellestrekk ved kvinner fra disse landene er at det var en lav andel som ikke var gift på innvandringstidspunktet, med unntak av kvinner fra Sri Lanka hvor andel ikke-gifte var noe høyere enn i de andre gruppene. Et annet fellestrekk er at i motsetning til kvinner fra Thailand, har majoriteten av gifte kvinner fra disse landene ektefelle med samme landbakgrunn som dem selv (se Lie 2004).

Ser vi på overgangen til å gifte seg for kvinner fra enkeltland innenfor hvert landområdet kan vi få frem noen flere nyanser enn om vi ser på alle landene i samme modell. Vi har derfor laget en modell for hvert landområde hvor resultatene vises i figur 3.1.

I Norden er det få signifikante forskjeller mellom landene, med unntak av kvinner fra Sverige som har en signifikant høyere relativ risiko for å inngå ekteskap etter innvandring enn kvinner fra referansegruppen Danmark. I utgangspunktet vil en kunne anta at kvinner fra Norden har et relativt likt ekteskapsmønster. Andelen som ikke er gift når de flytter til Norge er svært høy og mange vender tilbake til sine hjemland når de skal etablere seg med familie. At kvinner fra Sverige har en høyere relativ risiko for å gifte seg etter innvandring enn kvinner fra referansegruppen Danmark lar seg dermed ikke umiddelbart forklare.

I andre land i Vest-Europa er det ingen signifikante forskjeller til referansegruppen Frankrike. I Øst-Europa er det kun Estland, Latvia og Litauen sammen og Tsjekkia, Slovakia og Ungarn sammen som er signifikant forskjellig fra referansegruppen Polen. Kvinner fra begge disse områdene har en lavere relativ risiko for å gifte seg etter innvandring enn kvinner fra Polen. Kvinnene fra disse områdene hadde en høyere andel kvinner som ikke var gift når de flyttet til Norge, mens kvinner fra Polen hadde en høy andel som også hadde giftet seg innen ett år før innvandringen. Disse funnene kan tyde på at det er en nærmere sammenheng mellom migrasjon og ekteskap blant kvinner fra Polen enn kvinner fra Estland, Latvia og Litauen sammen og Tsjekkia, Slovakia og Ungarn sammen. I likhet med Thailand er Polen et vanlig land for henteekteskap (se Lie 2004).

Blant kvinner fra ikke-vestlige land er det kun kvinner fra Thailand som har høyere relativ risiko for å gifte seg enn kvinner fra referansegruppen Tyrkia, men forskjellen er ikke signifikant. Lavest relativ risiko for å gifte seg sammenlignet med kvinner fra Tyrkia, finner en blant kvinner fra Somalia, Chile og Eritrea og Etiopia sammen, med sistnevnte gruppe aller lavest. Kvinner fra disse landene er noe forskjellig når det gjelder fordeling av hvor mange som var gift ved innvandring. Kvinner fra Eritrea og Etiopia sammen har

høyere andel kvinner som ikke var gift på innvandringstidspunktet enn kvinner fra Somalia og Chile. At kvinner fra disse landene har en lavere relativ risiko for å gifte seg etter innvandring betyr ikke at de ikke gifter seg, men at ekteskapsprosessene ikke er like nært knyttet til migrasjonen som blant kvinner med annen bakgrunn. Dette kan ha sammenheng med at mange kvinner fra Eritrea, Etiopia, Somalia og Chile har kommet til Norge som flyktninger.

I denne delen har vi sett at det er relativt store forskjeller i hvor raskt kvinner gifter seg etter innvandring. Dette må ses i sammenheng med at det er forskjeller mellom kvinner fra ulike land i hvor nær sammenheng det er mellom migrasjons- og ekteskapsprosessen.

3.4. Ekteskapsprosesser blant kvinner med barndom i Norge

Ekteskapsprosessene blant kvinner som enten er født i Norge eller som flyttet til Norge i løpet av barndommen vil variere mellom kvinner med ulike landbakgrunn og vil være forskjellig fra prosessen for kvinner som flyttet til Norge som voksne. Det er tidligere blitt vist at i grupper som er store nok til å sammenligne mellom generasjoner, så gifter norskfødte kvinner seg senere enn førstegenerasjonsinnvandrere (Lie 2004). Dette må ses i sammenheng med at det for en del førstegenerasjonsinnvandrere er en nær sammenheng mellom ekteskap og migrasjon.

I denne delen skal vi ikke se på forskjeller mellom generasjoner, men mellom kvinner med ulike landbakgrunn blant de som er enten født i Norge eller som flyttet til Norge i løpet av barndommen og kvinner uten innvandrerbakgrunn.

I tabell 3.3. viser vi relativ risiko for å inngå ekteskap for kvinner med barndom i Norge for alle landområder samlet og for ulike enkeltland samlet. I begge analysene er kvinner uten innvandrerbakgrunn referansegruppe.

Resultatene i tabell 3.3. viser at det er store forskjeller i ekteskapsinngåelse blant kvinner med ulike landbakgrunn. Kvinner fra Norden, Vest-Europa, unntatt Tyrkia og Nord-Amerika, Oseania har en signifikant lavere relativ risiko for å gifte seg enn referansegruppen norske kvinner. Dette må ses i sammenheng med at mange av disse kvinnene reiser hjem før det blir aktuelt å gifte seg. Høyest relativ risiko for å gifte seg finner vi blant kvinner fra Vest-Asia, men også kvinner fra Nord-Afrika og Sør-Asia har høy relativ risiko for å gifte sammenlignet med referansegruppen norske kvinner.

Ser vi på enkeltland finner vi lavere relativ risiko for å gifte seg blant kvinner fra alle de nordiske landene, alle landene i Vest-Europa og USA. Samtidig finner vi signifikant lavere risiko for å gifte seg blant kvinner fra Tsjekia, Slovakia og Ungarn sammen og blant kvinner fra Eritrea og Etiopia sammen enn referansegruppen

norske kvinner. Høyest relativ risiko for å gifte seg finner vi blant kvinner fra Tyrkia, etterfulgt av kvinner fra Pakistan og Marokko, men forskjellen mellom kvinner fra Tyrkia og kvinner fra de to andre landene er stor. Kvinner fra Tyrkia er med andre ord langt yngre når de gifter seg enn kvinner fra Pakistan og Marokko. Dette gjenspeiler seg i tall som viser andelen som er gift blant kvinner som er født i Norge av to foreldre fra Tyrkia, Pakistan og Marokko. 1.1.2002 var andelen som er gift ved 24-årsalder henholdsvis 56 prosent, 30 prosent og 25 prosent i de tre gruppene (se Lie 2004).

Tabell 3.3. Relativ risiko for å gifte seg etter landbakgrunn blant kvinner med barndom i Norge, kontrollert for kalenderår og alder ved innvandring (målt fra 16-årsalder). Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	0,83
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	0,67
Øst-Europa	0,98
Nord-Amerika, Oseania	0,81
Nord-Afrika	2,78
Øst-Afrika	0,85
Syd og vest Afrika	0,93
Øst-Asia	0,79
Sørøst Asia	1,27
Sør-Asia	3,08
Vest-Asia	5,43
Sør- og Mellom-Amerika	0,97
Norge	1
Danmark	0,82
Finland	0,83
Island	0,67
Sverige	0,81
Frankrike	0,40
Nederland, Belgia og Luxemburg	0,65
Storbritannia	0,65
Tyskland	0,71
USA	0,81
Italia, Spania og Portugal	0,55
Polen	0,80
Rest-Jugoslavia	1,62
Russland	2,25
Bosnia-Hercegovina	0,61
Estland, Latvia og Litauen	0,00
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0,74
Romania og Bulgaria	0,67
Tyrkia	6,82
Pakistan	3,82
India	1,85
Irak	1,23
Iran	1,44
Sri Lanka	2,31
Filippinene	1,24
Kina	0,87
Thailand	1,26
Vietnam	1,26
Marokko	3,05
Somalia	1,51
Eritrea og Etiopia	0,20
Gambia og Ghana	0,83
Chile	0,94
Brasil	0,92

At det er store forskjeller i når kvinner med ulik landbakgrunn gifter seg må blant annet ses i sammenheng med forskjeller i bruk av samboerskap. I en del samfunn er fortsatt pardannelse og giftermål nært knyttet sammen, mens i andre samfunn er det flere

som begynner sine samliv i et samboerforhold. Hvis vi hadde sett på inngåelse av par enten gjennomsamboerskap eller ekteskap ville avstanden mellom de med høyest og lavest risiko for å gifte seg (pardannelse) kunne blitt noe redusert.

Tabell 3.4. Ektemennenes landbakgrunn blant kvinner som har hatt sin barndom i Norge, etter egen landbakgrunn. Prosent

		Samme landbakgrunn som kona	Uten innvandrerbakgrunn	Ulike landbakgrunn som kona	Mangler opplysninger	Antall
Norden	0-6 år	3,0	80,2	10,7	6,0	364
	7-14 år	4,6	81,6	8,3	5,6	374
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	0-6 år	7,8	70,4	15,1	6,8	206
	7-14 år	3,9	82,8	8,2	5,2	232
Øst-Europa	0-6 år	11,6	55,1	19,0	14,4	216
	7-14 år	19,1	50,0	16,0	15,0	194
Nord-Amerika, Oseania	0-6 år	6,5	77,4	8,1	8,1	62
	7-14 år	11,5	74,4	11,5	2,6	78
Nord-Afrika	0-6 år	51,2	7,0	2,3	39,5	43
	7-14 år	74,2	4,6	4,6	16,7	66
Øst-Afrika	0-6 år					9
	7-14 år	44,0	8,0	16,0	32,0	25
Syd og vest Afrika	0-6 år					14
	7-14 år	20,0	60,0	10,0	10,0	20
Øst-Asia	0-6 år					12
	7-14 år	29,0	22,6	35,5	12,9	31
Sørøst Asia	0-6 år	68,2	11,4	6,8	13,6	44
	7-14 år	67,9	14,9	6,3	10,9	302
Sør-Asia	0-6 år	58,8	3,7	4,1	33,5	543
	7-14 år	73,0	4,9	3,9	18,3	411
Vest-Asia	0-6 år	57,6	4,2	4,2	33,9	165
	7-14 år	68,6	3,0	3,0	25,5	271
Sør- og Mellom-Amerika	0-6 år	26,9	57,7	7,7	7,7	26
	7-14 år	29,1	40,5	12,7	17,7	79
Danmark	0-6 år	3,2	82,2	8,7	5,9	219
	7-14 år	8,2	81,0	6,1	4,8	147
Sverige	0-6 år	2,4	81,9	9,6	6,0	83
	7-14 år	0,7	83,2	9,7	6,5	155
Storbritannia	0-6 år	3,9	73,1	15,4	7,7	52
	7-14 år	10,9	74,6	3,6	10,9	55
Tyskland	0-6 år	10,0	75,7	11,4	2,9	70
	7-14 år	0,9	86,4	8,2	4,6	110
USA	0-6 år	7,3	80,0	5,5	3,6	55
	7-14 år	14,3	73,0	9,5	3,2	63
Rest-Jugoslavia	0-6 år	23,5	29,4	26,5	20,6	68
	7-14 år	34,2	31,6	19,7	14,5	76
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0-6 år	0,0	78,5	15,1	6,5	93
	7-14 år	4,7	72,1	14	9,3	43
Tyrkia	0-6 år	59,4	3,8	2,5	34,4	160
	7-14 år	73,3	2,0	1,2	23,5	247
Pakistan	0-6 år	61,3	1,2	2,8	34,9	467
	7-14 år	83,7	0,0	0,4	15,9	270
India	0-6 år	44,8	19,4	9,0	26,9	67
	7-14 år	61,8	16,2	11,8	10,3	68
Vietnam	0-6 år	79,4	2,9	5,9	11,8	34
	7-14 år	77,8	8,0	3,4	10,9	239
Marokko	0-6 år	51,2	4,9	2,4	41,5	41
	7-14 år	81,5	1,9	1,9	14,8	54

Vi skal i det følgende se om det også er store forskjeller i *hvem* kvinnene gifter seg med.

I tabell 3.4. viser vi ektemennenes landbakgrunn blant kvinner som enten er født i Norge eller som har flyttet til Norge i løpet av barndommen. Tallene viser at det er store variasjoner i andelen som har ektemenn fra andre land enn deres eget hjemland⁴. Høyest innslag av blandingsekteskap med ektemenn uten innvandrerbakgrunn finner vi blant kvinner fra Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika, Oseania. Både blant kvinner fra Danmark, Sverige og Tyskland er det mer enn fire av fem kvinner som er gift med menn uten innvandrerbakgrunn. Lavest innslag av blandingsekteskap finner vi blant kvinner fra Nord-Afrika, Sør-Asia og Vest-Asia. Det er små forskjeller mellom kvinner som er født i Norge eller som flyttet til Norge før skolealder og kvinner som flyttet til Norge i skolealder. Ser vi på enkeltland er det lavest innslag av blandingsekteskap med menn uten innvandrerbakgrunn blant kvinner fra Tyrkia, Marokko, Pakistan og Vietnam. Det er tilsvarende lave tall når en ser på alle med innvandrerbakgrunn (se Lie 2004). Hvorvidt en vil finne tilsvarende mønster også for kvinner som gifter seg senere i livsløpet kan vi ikke si noe om siden en stor andel kvinner i mange av gruppene fortsatt ikke har giftet seg.

Tabell 3.5. viser ektemennenes innvandringsalder for kvinner fra Tyrkia og Pakistan som enten er født i Norge eller som har hatt flyttet til Norge i løpet av barndommen, og som har ektemenn med innvandrerbakgrunn. Tallene i tabellen viser at flertallet av kvinnene med bakgrunn fra både Tyrkia og Pakistan har ektemenn som har flyttet til Norge som voksne. Dette gjelder både kvinner som er født i Norge eller som flyttet til Norge før skolealder og kvinner som flyttet i løpet av skolealderen, men andelen med ektemann som flyttet etter 20-årsalder er noe lavere blant de som har hatt lengst periode av barndommen i Norge. Samtidig er det også flere av de med lengst periode av barndommen som har ektemenn som også enten er født i Norge eller som har flyttet til Norge før skolealder enn kvinner som flyttet til Norge i løpet av skolealderen. Heller ikke her kan vi si noe om hvorvidt en vil finne et tilsvarende mønster for kvinner som gifter seg senere.

Tabell 3.5. Ektemennenes innvandringsalder blant kvinner som har hatt sin barndom i Norge, etter egen landbakgrunn. Prosent.

		0-6 år	7-14 år	15-19 år	20+ år	Antall
Tyrkia	0-6 år	7,1	10,1	17,2	65,7	99
	7-14 år	1,1	4,9	20,1	73,9	184
Pakistan	0-6 år	11,0	7,7	8,4	72,9	299
	7-14 år	3,1	5,7	7,1	84,1	227

Giftermål

- Det er en nær sammenheng mellom migrasjon og ekteskap i noen grupper.
- Kvinner fra Thailand og Tyrkia gifter seg raskest etter innvandring.
- Ekteskapshyppigheten blant tyrkiske unge kvinner med barndom i Norge er langt høyere enn kvinner med bakgrunn fra andre land.
- Kvinner med bakgrunn fra Pakistan og Marokko har en lavere ekteskapshyppighet enn kvinner med bakgrunn fra Tyrkia, men den er samtidig langt høyere enn blant referansegruppen norske kvinner.

⁴ Som vi ser i tabellen er det for noen land en stor andel hvor det mangler opplysninger om ektemennene. Vi skal derfor være noe forsiktig med å se på detaljerte forskjeller mellom grupper.

4. Barnefødsler

4.1. Innledning

I dette kapitlet skal vi se nærmere på barnefødsler blant kvinner med innvandrerbakgrunn. Resultatene av forløpsanalysene vil vise relativ risk for at en går fra å ha ingen barn til ett barn, fra ett til to barn osv.

Estimatene viser ikke hvor mange barn en kvinne vil få totalt, men hvor stor sjanse hun har for å få et barn når vi har kontrollert for ulike faktorer. Dette er blant annet hvor mange barn kvinnene hadde ved innvandring, kvinnens alder og kalenderår. Noen kvinner vil være etablert med familie når de flytter til Norge, og fått de barna de ønsker ved innvandring. Andre kan være midt i en periode hvor de får barn, mens andre ikke har fått noen barn ennå. Dette er det tatt hensyn til i modellen.

Først i kapitlet skal vi se på forholdet mellom migrasjonsprosessen og barnefødsler. Her vil vi vise forskjeller i hvor mange som ikke har barn ved innvandring blant de som innvandret som voksne. Videre skal vi se

nærmere på barnefødsler i Norge blant de som innvandret som voksne og overgangen til første, andre, tredje og fjerde fødsel. Vi vil også se på overgangen til å få ett barn overhode etter innvandring. Sist i kapitlet skal vi se på barnefødsler blant de som har hatt barndommen sin i Norge og overgangen til første og andre fødsel.

Lesetips

For nærmere beskrivelse av barnetall blant innvandrerkvinner, se *Mellom to kulturer — Frukbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge* av Lappegård (2000).

4.2. Migrasjon og barnefødsler

Når kvinner flytter til Norge vil noen allerede være etablert med familie. Før vi skal se nærmere på fødsler i Norge skal vi vise en oversikt over hvor mange som ikke hadde barn ved innvandring etter når de flyttet til Norge og landbakgrunn (se tabell 4.1.).

Tabell 4.1. Andel kvinner uten barn ved innvandringstidspunktet etter landbakgrunn og innvandringstidspunkt. Prosent

		Prosent	Antall
Norden	Før 1980	78,5	3 821
	1981-1989	80,0	5 575
	Etter 1990	83,5	19 825
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	Før 1980	82,3	2 383
	1981-1989	74,5	3 343
	Etter 1990	76,4	7 083
Øst-Europa	Før 1980	77,7	802
	1981-1989	54,8	2 506
	Etter 1990	52,7	13 936
Nord-Amerika, Oseania	Før 1980	84,9	689
	1981-1989	77,9	1 466
	Etter 1990	73,3	3 372
Nord-Afrika	Før 1980	62,9	175
	1981-1989	71,1	432
	Etter 1990	76,1	847
Øst-Afrika	Før 1980	74,4	90
	1981-1989	63,6	822
	Etter 1990	64,7	2 795
Syd og vest Afrika	Før 1980	73,6	121
	1981-1989	65,3	593
	Etter 1990	72,5	1 162
Øst-Asia	Før 1980	83,7	239
	1981-1989	62,9	814
	Etter 1990	71,6	1 577
Sørøst Asia	Før 1980	69,1	588
	1981-1989	67,1	4 442
	Etter 1990	74,8	5 173

		Prosent	Antall
Sør-Asia	Før 1980	66,5	1 427
	1981-1989	61,8	4 978
	Etter 1990	73,7	5 666
Vest-Asia	Før 1980	53,6	317
	1981-1989	56,9	1 365
	Etter 1990	60,1	3 182
Sør- og Mellom-Amerika	Før 1980	59,6	384
	1981-1989	47,5	1 920
	Etter 1990	69,1	1 852
Danmark	Før 1980	81,3	1 555
	1981-1989	81,7	2 402
	Etter 1990	87,1	5 618
Finland	Før 1980	83,7	761
	1981-1989	83,0	635
	Etter 1990	80,0	2 588
Island	Før 1980	78,8	264
	1981-1989	56,6	419
	Etter 1990	49,7	1 201
Sverige	Før 1980	71,4	1 172
	1981-1989	81,8	2 055
	Etter 1990	86,8	10 116
Frankrike	Før 1980	76,2	151
	1981-1989	65,2	290
	Etter 1990	69,1	754
Nederland, Belgia og Luxemburg	Før 1980	89,8	400
	1981-1989	76,2	483
	Etter 1990	75,7	1 031
Storbritannia	Før 1980	82,5	898
	1981-1989	71,3	1 225
	Etter 1990	67,4	1 801
Tyskland	Før 1980	79,4	564
	1981-1989	79,7	748
	Etter 1990	83,5	2 237
USA	Før 1980	84,5	529
	1981-1989	77,0	1 184
	Etter 1990	70,7	2 422
Italia, Spania og Portugal	Før 1980	79,7	153
	1981-1989	75,6	295
	Etter 1990	81,6	715
Polen	Før 1980	82,6	282
	1981-1989	59,3	1 399
	Etter 1990	67,0	1 497
Rest-Jugoslavia	Før 1980	75,0	236
	1981-1989	37,1	563
	Etter 1990	37,9	3 442
Russland	Før 1980		9
	1981-1989	59,5	42
	Etter 1990	64,7	1 900
Bosnia-Hercegovina	Før 1980	72,2	18
	1981-1989		8
	Etter 1990	36,5	3 849
Estland, Latvia og Litauen	Før 1980		4
	1981-1989		7
	Etter 1990	86,5	1 018
Tsjekkia, Slovakia og Ungarn	Før 1980	79,3	140
	1981-1989	66,0	185
	Etter 1990	82,5	478
Romania og Bulgaria	Før 1980	81,0	21
	1981-1989	58,7	143
	Etter 1990	77,2	758
Tyrkia	Før 1980	45,6	263
	1981-1989	58,9	963
	Etter 1990	72,0	1 098
Pakistan	Før 1980	64,0	1 022
	1981-1989	61,0	1 936
	Etter 1990	73,7	1 486
India	Før 1980	68,3	319
	1981-1989	74,5	694
	Etter 1990	81,4	670
Irak	Før 1980		3
	1981-1989	29,3	116
	Etter 1990	47,6	1 389
Iran	Før 1980	81,0	21
	1981-1989	39,1	1 107
	Etter 1990	59,2	1 373
Sri Lanka	Før 1980	92,6	54
	1981-1989	77,5	1 102
	Etter 1990	83,7	1 829

		Prosent	Antall
Filippinene	Før 1980	77,6	254
	1981-1989	79,3	1 723
	Etter 1990	85,1	1 858
Kina	Før 1980	75,0	40
	1981-1989	61,2	435
	Etter 1990	70,3	943
Thailand	Før 1980	60,6	71
	1981-1989	66,5	793
	Etter 1990	70,3	1 579
Vietnam	Før 1980	53,6	182
	1981-1989	56,1	1 733
	Etter 1990	67,7	1 440
Marokko	Før 1980	58,2	141
	1981-1989	72,9	350
	Etter 1990	80,6	581
Somalia	Før 1980		3
	1981-1989	52,4	288
	Etter 1990	58,7	1 621
Eritrea og Etiopia	Før 1980	75,5	34
	1981-1989	74,8	365
	Etter 1990	79,0	559
Gambia og Ghana	Før 1980	70,8	24
	1981-1989	65,5	264
	Etter 1990	74,5	508
Chile	Før 1980	45,5	145
	1981-1989	37,5	1 236
	Etter 1990	58,3	357
Brasil	Før 1980	71,1	45
	1981-1989	62,9	178
	Etter 1990	73,3	377

Det er et generelt høyt nivå av kvinner som ikke har barn når de flyttet til Norge. Andelen som ikke har barn ved innvandring har også økt i noen av gruppene i løpet av de siste tiårene. Lavest andel kvinner som ikke hadde barn ved innvandring finner vi blant kvinner fra rest-Jugoslavia og Bosnia-Hercegovina hvor det kun var noe over en tredjedel av kvinnene som ikke hadde barn når de flyttet til Norge etter 1990. Dette har sammenheng med at dette er grupper som kom til Norge som flyktninger og hele familien ble prioritert. Mange vil dermed være godt etablert med familie ved innvandring.

For noen grupper har det i de siste tiårene vært en relativt stor økning i andelen som ikke har barn ved flytting til Norge. Dette må ses i sammenheng med årsakene til innvandringen. For en del kvinner som kom for noen tiår siden var innvandringen knyttet til familiegjenforening med ektemenn som hadde kommet tidligere til Norge som arbeidsinnvandrere. Familiegjenforening i en del av disse gruppene er i dag i større grad knyttet til at menn eller kvinner gifter seg med en som er bosatt i opprinnelseslandet og at mange kvinner dermed kommer til Norge enten som nygifte eller med giftemålet nært forestående. Dette gjelder for eksempel land som Tyrkia og Pakistan.

4.3. Barnefødsler blant kvinner som innvandret som voksne

I denne delen skal vi se nærmere på fødsler i Norge blant kvinner som innvandret som voksne. Vi skal først se på overgangen fra å ikke ha barn til å få første barn, overgangen fra ett til to osv. I disse analysene blir kvinnene med ulik innvandrerbakgrunn sammenlignet

med norske kvinner, kontrollert for kalenderår og kvinnens alder. Vi skal også se på relativ risiko for å få barn overhode etter innvandring blant kvinner med innvandrerbakgrunn.

Første fødsler

I tabell 4.2 viser vi relativ risiko for første fødsel blant kvinner som innvandret i voksen alder sammenlignet med kvinner uten innvandrerbakgrunn. Resultatene i tabellen viser at det er store forskjeller i hvor raskt kvinnene får sitt første barn etter innvandring. Kvinner fra Norden er mest lik norske kvinner i når de får sitt første barn. Deres relativ risiko for å få sitt første barn er 1,07, noe som betyr at det er 1,07 ganger større sjanse for at de får sitt første barn enn norske kvinner. Minst lik er kvinner fra Nord-Afrika og Vest-Asia som har henholdsvis 3,96 og 3,88 ganger større sjanse for å få sitt første barn. Det er viktig å understreke at dette ikke sier noe om hvor mange som får barn overhode i de ulike gruppene, men hvor raskt de blir mødre etter innvandring. At kvinner fra Nord-Afrika og Vest-Asia har en høyere relativ risiko for å få sitt første barn betyr da at kvinner fra disse områdene blir mødre i yngre alder enn norske kvinner.

Når vi ser på enkeltland er det tre land hvor kvinnene er langt yngre når de blir mødre enn norske kvinner. Dette er kvinner fra Marokko, Pakistan og Tyrkia. Det er også stor forskjell mellom kvinner fra India, Irak, Sri Lanka, Somalia og norske kvinner i tidspunktet når de blir mødre.

Tabell 4.2. Relativ risiko for første fødsel blant kvinner som innvandret i fruktbar alder, etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og kvinnens alder. Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	1,07
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,25
Øst-Europa	1,64
Nord-Amerika, Oseania	0,97
Nord-Afrika	3,96
Øst-Afrika	2,12
Syd og vest Afrika	2,04
Øst-Asia	1,47
Sørøst Asia	2,20
Sør-Asia	3,33
Vest-Asia	3,88
Sør- og Mellom-Amerika	1,84
Norge	1
Danmark	0,89
Finland	1,13
Island	1,22
Sverige	1,21
Frankrike	1,28
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,24
Storbritannia	1,29
Tyskland	1,10
USA	1,01
Italia, Spania og Portugal	1,49
Polen	1,81
Rest-Jugoslavia	2,27
Russland	1,41
Bosnia-Hercegovina	1,43
Estland, Latvia og Litauen	0,74
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	1,12
Romania og Bulgaria	1,79
Tyrkia	4,09
Pakistan	4,43
India	3,24
Irak	3,94
Iran	2,18
Sri Lanka	3,00
Filippinene	2,19
Kina	1,74
Thailand	2,04
Vietnam	2,38
Marokko	4,28
Somalia	3,16
Eritrea og Etiopia	1,56
Gambia og Ghana	2,52
Chile	2,17
Brasil	1,67

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Andre fødsler

I tabell 4.2. viser vi relativ risiko for å få sitt andre barn gitt at kvinnene har fått sitt første barn. Resultatene i tabellen viser at det er mindre forskjeller i aldersplasseringen av andre fødsel mellom kvinner med ulike landbakgrunn enn det var i aldersplasseringen av første fødsel. Dette betyr at når kvinnene først har fått ett barn er det ikke så store forskjeller i hvor lenge de venter før de får nummer to som det var forskjeller i når en ble mødre for første gang.

Tabell 4.3. Relativ risiko for andre fødsel blant kvinner som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår, kvinnens alder og yngste barn født i Norge. Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	1,35
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,60
Øst-Europa	1,04
Nord-Amerika, Oseania	1,64
Nord-Afrika	2,05
Øst-Afrika	1,96
Syd og vest Afrika	1,29
Øst-Asia	0,96
Sørøst Asia	1,38
Sør-Asia	1,97
Vest-Asia	1,81
Sør- og Mellom-Amerika	1,29
Norge	1
Danmark	1,35
Finland	1,17
Island	1,03
Sverige	1,41
Frankrike	1,46
Nederland, Belgia og Luxemburg	2,09
Storbritannia	1,52
Tyskland	1,54
USA	1,55
Italia, Spania og Portugal	1,16
Polen	0,82
Rest-Jugoslavia	1,59
Russland	0,64
Bosnia-Hercegovina	1,07
Estland, Latvia og Litauen	0,80
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0,90
Romania og Bulgaria	0,61
Tyrkia	1,57
Pakistan	2,75
India	1,58
Irak	2,36
Iran	1,05
Sri Lanka	1,74
Filippinene	1,21
Kina	0,85
Thailand	0,95
Vietnam	1,77
Marokko	2,03
Somalia	2,68
Eritrea og Etiopia	1,50
Gambia og Ghana	1,34
Chile	1,27
Brasil	1,09

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Det er imidlertid noen forskjeller som bør bemerkes. Den relative risken for å få sitt andre barn er høyest blant kvinner fra Pakistan (2,75) og Somalia (2,68). Andre land blant kvinner fra ikke-vestlige land som får andre barnet hyppigere enn norske kvinner er kvinner fra Irak (2,36) og Marokko (2,03).

Av andre nasjoner hvor den relative risken for å få sitt andre barn er relativt høyere enn blant norske kvinner finner vi kvinner fra Nederland, Belgia og Luxemburg.

Kvinner fra disse landene har 2,08 ganger større sjanse for å få sitt andre barn enn norske kvinner.

Mer enn fire av fem kvinner i Norge som har fått ett barn får barn nummer to. At kvinner fra noen land har en høyere relativ risiko for andre barnet er dermed et uttrykk for at noen velger å få andre barnet med raskere intervall enn norske kvinner.

Tredje fødsel

Av de som har fått to barn i Norge er det under halvparten som får barn nummer tre. Det vil derfor være rimelig at forskjellene mellom kvinner med ulik landbakgrunn vil være større når vi ser på relativ risiko for tredje fødsel enn for andre fødsel.

Tabell 4.4. viser relativ risiko for tredje fødsel blant kvinner som har fått to barn. Resultatene viser at det er en del forskjeller mellom kvinnene i overgangen fra andre til tredje fødsel. Mest forskjellig fra norske kvinner er kvinner fra Somalia og Pakistan. Kvinner fra disse landene har henholdsvis 5,62 og 4,82 ganger større sjanse for å få sitt tredje barn enn norske kvinner. Også kvinner fra Irak og Marokko har en høyere relativ risiko for å få sitt tredje barn enn norske kvinner med henholdsvis 3,33 og 3,80 ganger større sjanse for å få tredje barnet enn norske kvinner.

Blant kvinner fra Norden er det kvinner fra Island (1,52) som er mest forskjellig fra norske kvinner, mens kvinner fra Nederland, Belgia og Luxemburg (1,88) skiller seg mest ut blant kvinner fra andre vest-europeiske land. Det er få signifikante estimater for kvinner fra de østeuropeiske landene. Kvinner fra rest-Jugoslavia har imidlertid 1,96 ganger større sjanse for å få sitt tredje barn enn norske kvinner, mens kvinner fra Bosnia-Hercegovina har en lavere relativ risiko for tredje fødsel (0,54) enn norske kvinner. At kvinner fra Bosnia-Hercegovina har en lavere sjanse for å få sitt tredje barn i Norge betyr ikke nødvendigvis at det er færre som får sitt tredje barn i denne gruppen enn blant norske kvinner. Dette er en gruppe som i all hovedsak har kommet til Norge som flyktninger og mange av kvinnene var ferdig med å få barn når de innvandret.

Fjerde fødsel

I tabell 4.5. viser vi relativ risiko for fjerde fødsel gitt at kvinnene har fått sitt tredje barn. Generelt er det få kvinner i Norge som får sitt fjerde barn. I en oversikt over antall barn blant kvinner i alderen 35-44 i 1999 var det 8 prosent av alle kvinner i Norge som hadde fire barn eller mer, men andelen varierte fra 57 prosent blant somaliske kvinner til 1 prosent blant russiske kvinner (se tabell 4.3. i Lappegård 2000). Det vil dermed være grunn til å tro at det også her vil være relativt store forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn når en ser på overgangen fra tredje til fjerde barnet.

Tabell 4.4. Relativ risiko for tredje fødsel blant kvinner som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår, kvinnens alder og yngste barn født i Norge. Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	1,37
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,60
Øst-Europa	1,23
Nord-Amerika, Oseania	1,57
Nord-Afrika	3,70
Øst-Afrika	3,96
Syd og vest Afrika	2,15
Øst-Asia	1,13
Sørøst Asia	2,16
Sør-Asia	3,12
Vest-Asia	2,72
Sør- og Mellom-Amerika	1,72
Norge	1
Danmark	1,23
Finland	1,22
Island	1,52
Sverige	1,23
Frankrike	1,21
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,88
Storbritannia	1,36
Tyskland	1,49
USA	1,40
Italia, Spania og Portugal	1,02
Polen	0,89
Rest-Jugoslavia	1,96
Russland	1,09
Bosnia-Hercegovina	0,54
Estland, Latvia og Litauen	0,89
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0,81
Romania og Bulgaria	0,70
Tyrkia	2,25
Pakistan	4,82
India	1,50
Irak	3,33
Iran	0,88
Sri Lanka	2,23
Filippinene	1,50
Kina	1,07
Thailand	1,66
Vietnam	2,63
Marokko	3,80
Somalia	5,62
Eritrea og Etiopia	2,36
Gambia og Ghana	2,22
Chile	1,53
Brasil	1,35

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Resultatene i tabellen viser at det er svært store forskjeller i overgangen fra tredje til fjerde fødsel blant kvinner med ulik landbakgrunn. Størst forskjell er det mellom norske kvinner og kvinner fra Somalia hvor relativ risiko for å få fjerde barnet er 10,14. Også kvinner fra Pakistan, Irak og Marokko har høy relativ risiko for å få fjerde barnet. Sjansen for å få fjerde barn er henholdsvis 5,55, 5,91 og 5,88 ganger større enn for norske kvinner.

Tabell 4.5. Relativ risiko for fjerde fødsel blant kvinner som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår, kvinnens alder og yngste barn født i Norge. Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	1,55
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,65
Øst-Europa	2,11
Nord-Amerika, Oseania	1,67
Nord-Afrika	5,75
Øst-Afrika	7,76
Syd og vest Afrika	2,78
Øst-Asia	1,26
Sørøst Asia	3,10
Sør-Asia	4,27
Vest-Asia	4,11
Sør- og Mellom-Amerika	1,84
Norge	1
Danmark	1,34
Finland	1,42
Island	1,43
Sverige	1,54
Frankrike	1,28
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,82
Storbritannia	1,36
Tyskland	1,60
USA	1,53
Italia, Spania og Portugal	1,28
Polen	1,43
Rest-Jugoslavia	2,57
Russland	1,08
Bosnia-Hercegovina	0,93
Estland, Latvia og Litauen	1,62
Tsjekkia, Slovakia og Ungarn	0,90
Romania og Bulgaria	1,39
Tyrkia	3,11
Pakistan	5,55
India	1,46
Irak	5,91
Iran	0,87
Sri Lanka	1,46
Filippinene	1,71
Kina	1,38
Thailand	2,29
Vietnam	3,67
Marokko	5,88
Somalia	10,14
Eritrea og Etiopia	3,95
Gambia og Ghana	2,55
Chile	1,35
Brasil	1,72

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Barn etter innvandring

Som vi har vært inne på tidligere er det forskjeller mellom kvinner i hvorvidt de hadde fått barn eller ikke når de flyttet til Norge, men at majoriteten av kvinnene hadde ikke fått barn ved innvandring. Så langt har vi sett på overgangen fra ingen til ett barn, fra ett til to osv. Vi skal nå se nærmere på hyppigheten av å få barn overhode etter innvandring. I tabell 4.6. viser vi relativ risiko for å få barn etter innvandring hvor det blant annet kontrolleres for antall barn kvinnene hadde ved innvandring. I den første analysen hvor vi ser på forskjeller mellom ulike landområder er det Norden som er referansegruppe. Når vi ser på enkeltland er referansegruppen Danmark.

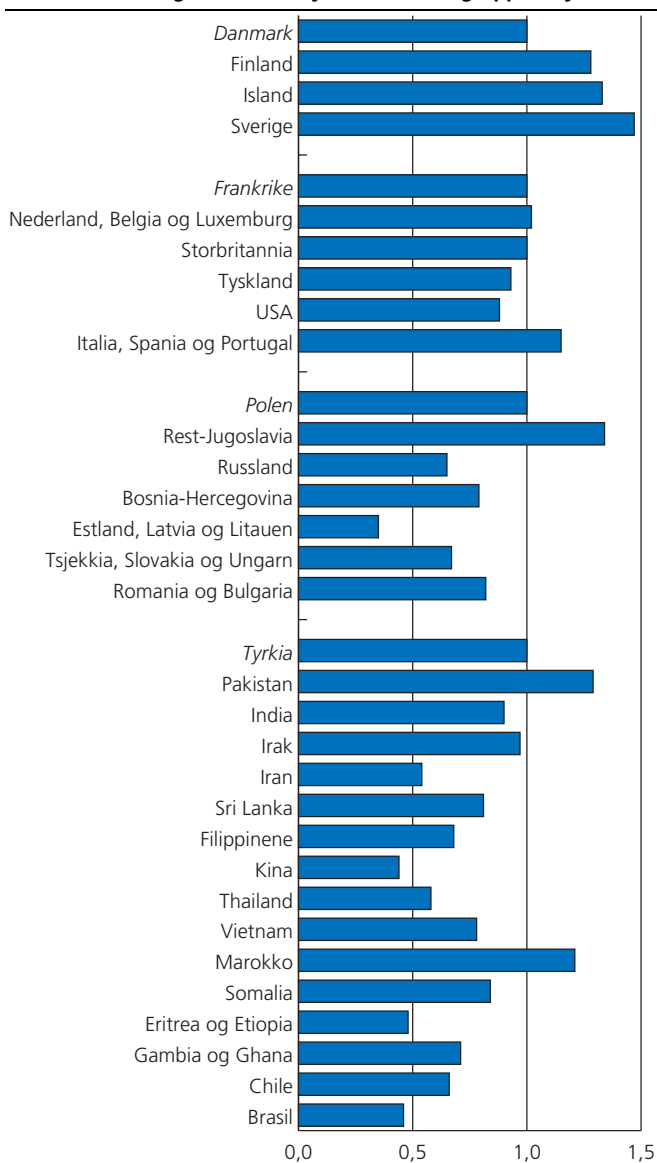
Tabell 4.6. Relativ risiko for å få barn etter innvandring blant kvinner som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår, kvinnens alder og antall barn ved innvandring. Alle landområder (referansegruppe = Norden), ulike enkeltland (referansegruppe = Danmark)

Norden	1
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	1,20
Øst-Europa	1,35
Nord-Amerika, Oseania	0,96
Nord-Afrika	3,36
Øst-Afrika	2,06
Syd og vest Afrika	1,78
Øst-Asia	1,22
Sørøst Asia	2,00
Sør-Asia	2,62
Vest-Asia	3,08
Sør- og Mellom-Amerika	1,61
Danmark	1
Finland	1,25
Island	1,35
Sverige	1,30
Frankrike	1,39
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,41
Storbritannia	1,45
Tyskland	1,26
USA	1,20
Italia, Spania og Portugal	1,60
Polen	1,67
Rest-Jugoslavia	2,45
Russland	1,22
Bosnia-Hercegovina	1,30
Estland, Latvia og Litauen	0,74
Tsjekkia, Slovakia og Ungarn	1,13
Romania og Bulgaria	1,47
Tyrkia	3,56
Pakistan	4,27
India	2,97
Irak	4,32
Iran	1,97
Sri Lanka	2,95
Filippinene	2,34
Kina	1,59
Thailand	2,10
Vietnam	2,68
Marokko	4,33
Somalia	3,58
Eritrea og Etiopia	1,72
Gambia og Ghana	2,57
Chile	2,11
Brasil	1,68

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Resultatene viser at likest de nordiske kvinnene i hvor raskt de får et nytt barn er kvinner fra de vest-europeiske landene og kvinner fra Øst-Asia. Mest forskjellig fra de nordiske kvinnene er kvinner fra Nord-Afrika og Vest-Asia. Dette gjenspeiler seg også når vi ser på forskjeller mellom enkeltland hvor kvinner fra Pakistan, Irak og Marokko har høyest relativ risiko for å få barn etter innvandring sammenlignet med kvinner fra Danmark.

Figur 4.1. Relativ risiko for å få barn etter innvandring blant kvinner som innvandret i fruktbar alder etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår, kvinnens alder og antall barn ved innvandring. Norden (referansegruppe = Danmark), Vest-Europa (referansegruppe = Frankrike), Øst-Europa (referansegruppe = Polen), Ikke-vestlige land, inkl. Tyrkia (referansegruppe = Tyrkia)



Vi har også gjort disse analysene for enkeltland innfor de ulike landområdene. Resultatene avdette blir presentert i figur 4.1. Innenfor Norden er det størst forskjell mellom kvinner fra Danmark og kvinner fra Sverige, hvor kvinner fra Sverige har 1,47 større sjanser for å få barn etter innvandring enn kvinner fra Danmark. Blant kvinner fra de andre vesteuropeiske landene er det få signifikante forskjeller fra kvinner fra referanselandet Frankrike. En interessant observasjon er at kvinner fra landene Italia, Spania og Portugal har noe høyere relativ risiko for å få barn etter at de flytter til Norge enn kvinner fra Frankrike, siden fruktbarheten i spesielt Italia og Spania er langt lavere enn i Frankrike⁵.

⁵ Samlet fruktbarhetstall (SFT) i 2000 var i Italia: 1,24, Spania: 1,24, Portugal: 1,55 og i Frankrike: 1,89 (Council of Europe Publishing 2002).

Blant kvinner fra Øst-Europa er det kun kvinner fra rest-Jugoslavia som har en høyere relativ risiko for å få barn etter innvandring enn kvinner fra referansegruppen Polen. Lavest relativ risiko for å få barn etter at de flytter til Norge finner vi blant kvinner fra Estland, Latvia og Litauen (0,35). Blant kvinner fra ikke-vestlige land er det kvinner fra Pakistan og Marokko som får barn hyppigere etter innvandring enn kvinner fra Tyrkia. Lavest hyppighet og mest forskjellig fra kvinner fra referanselandet Tyrkia er kvinner fra Kina og Brasil.

I denne delen har vi sett at det er store forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn i første fødsler og i tredje og fjerde fødsler. For første fødslene er det store forskjeller i aldersplasseringen av når en blir mor for første gang, mens vi for tredje og fjerde fødsler ser at det er store forskjeller i hvor mange som velger å få mange barn.

4.4. Barnefødsler blant kvinner med barndom i Norge

Som vi så i forrige kapittel er det store forskjeller mellom kvinner som har hatt barndommen sin i Norge, men som har bakgrunn fra ulike land, i når de gifter seg.

I dette avsnittet skal vi se nærmere på barnefødsler blant kvinner som enten er født i Norge eller som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge. Vi skal se på overgangen til første og andre fødsel. Mange av kvinnene med barndom i Norge er fortsatt unge og mange har ennå ikke fått barn.

Første fødsel

I tabell 4.7. viser vi relativ risiko for første fødsel. Resultatene viser at alle kvinner med bakgrunn fra både de nordiske, vesteuropeiske, østeuropeiske landene og USA har en lavere relativ risiko for første fødsler enn norske kvinner. Dette betyr at det er flere norske kvinner som får barn tidligere enn kvinner med bakgrunn fra disse landene.

Blant kvinner fra ikke-vestlige land er det store forskjeller mellom hyppigheten av når de får sitt første barn. Kvinner med bakgrunn fra noen nasjoner har lavere sjanse for første fødsel enn norske kvinner, mens andre har en høyere sjanse. Kvinner med bakgrunn fra India, Iran, Kina, Eritrea og Etiopia har alle en lavere relativ risiko for første fødsel enn norske kvinner, hvorav kvinner med bakgrunn fra Kina og Iran er mest forskjellig fra norske kvinner. På den andre siden har kvinner fra Tyrkia, Pakistan, Thailand, Marokko, Somalia og Chile alle en høyere relativ risiko for første fødsel enn norske kvinner. Av disse er kvinner fra Tyrkia er mest forskjellig fra norske kvinner.

Andre fødsel

Mange av kvinnene med barndom i Norge er unge og har dermed ikke etablert seg med familie. Mange

kvinner har ikke fått sitt første barn og det vil dermed være enda flere som ikke har fått nummer to. Når vi i tabell 4.8. ser på overgangen fra første til andre fødsel blant de med barndom i Norge er det dermed få signifikante forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn. Det vil derfor være vanskelig å legge for mye substans inn i resultatene i tabellen.

I denne delen har vi sett at det er forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn i når de blir mødre, men forskjellene mellom kvinnene er mindre i aldersplasseringen av første fødsel enn i aldersplasseringen av ekteskapsinngåelse. Det er også mindre forskjeller i aldersplasseringen av første fødsel blant kvinner med barndom i Norge enn blant kvinner som innvandret som voksne.

Tabell 4.7. Relativ risk for første fødsel blant kvinner med barndom i Norge etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og alder ved innvandring (målt fra 16-årsalder). Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	0,77
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	0,67
Øst-Europa	0,75
Nord-Amerika, Oseania	0,56
Nord-Afrika	1,28
Øst-Afrika	0,89
Syd og vest Afrika	0,74
Øst-Asia	0,43
Sørøst Asia	0,79
Sør-Asia	1,08
Vest-Asia	1,83
Sør- og Mellom-Amerika	1,19
Norge	1
Danmark	0,72
Finland	0,68
Island	0,75
Sverige	0,79
Frankrike	0,55
Nederland, Belgia og Luxemburg	0,68
Storbritannia	0,56
Tyskland	0,73
USA	0,54
Italia, Spania og Portugal	0,75
Polen	0,58
Rest-Jugoslavia	1,04
Russland	0,56
Bosnia-Hercegovina	0,47
Estland, Latvia og Litauen	0,70
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0,73
Romania og Bulgaria	0,64
Tyrkia	2,10
Pakistan	1,36
India	0,61
Irak	0,68
Iran	0,42
Sri Lanka	0,80
Filippinene	0,86
Kina	0,40
Thailand	1,37
Vietnam	0,70
Marokko	1,36
Somalia	1,61
Eritrea og Etiopia	0,55
Gambia og Ghana	0,63
Chile	1,24
Brasil	1,15

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Tabell 4.8. Relativ risk for andre fødsel blant kvinner med barndom i Norge etter landbakgrunn, kontrollert for kalenderår og alder ved innvandring. Alle landområder (referansegruppe = Norge), ulike enkeltland (referansegruppe = Norge)

Norge	1
Norden	0,99
Vest-Europa, unntatt Tyrkia	0,93
Øst-Europa	0,95
Nord-Amerika, Oseania	1,09
Nord-Afrika	1,12
Øst-Afrika	1,09
Syd og vest Afrika	0,82
Øst-Asia	0,94
Sørøst Asia	1,08
Sør-Asia	1,38
Vest-Asia	1,08
Sør- og Mellom-Amerika	0,61
Norge	1
Danmark	1,01
Finland	0,91
Island	0,79
Sverige	0,99
Frankrike	1,23
Nederland, Belgia og Luxemburg	1,28
Storbritannia	0,89
Tyskland	0,90
USA	1,14
Italia, Spania og Portugal	0,72
Polen	0,90
Rest-Jugoslavia	1,07
Russland	0,44
Bosnia-Hercegovina	1,27
Estland, Latvia og Litauen	0,75
Tsjekia, Slovakia og Ungarn	0,88
Romania og Bulgaria	1,11
Tyrkia	1,06
Pakistan	1,52
India	0,93
Irak	1,17
Iran	0,69
Sri Lanka	1,34
Filippinene	0,90
Kina	0,90
Thailand	0,60
Vietnam	1,16
Marokko	1,10
Somalia	1,03
Eritrea og Etiopia	0,75
Gambia og Ghana	0,23
Chile	0,53
Brasil	0,56

Note: Uthevet = Signifikant på 0.05 nivå.

Det første har sammenheng med at det er ulike holdninger og verdier til når en skal etablere seg med familie, men også at det er ulike praksiser i forhold til selve pardannelsen. Det betyr at det vil være ulike kulturelle preferanser både i forhold *hvordan* og *når* en skal finne og etablere seg med en partner. Når det gjelder barnefødsler vil det i mange kulturer være gitt at barnefødsle skal skje innenfor ekteskap, mens i andre kulturer er rammene rundt barnefødsler løsere. Selv om rammene rundt barnefødsle er forskjellig kan preferansene til når en skal få barn være likere.

At det er større forskjeller i aldersplasseringen av første fødsler blant kvinner som innvandret som voksne enn de som har hatt barndom i Norge har sammenheng med at det for mange som innvandrer som voksne vil migrasjonen være nært knyttet til ekteskap og familieetablering.

Barnefødsler

- Det er generelt mange som ikke har barn når de innvandrer til Norge.
- Blant kvinner som innvandret som voksne er det større forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn i første fødsler, tredje og fjerde fødsel enn i andre fødsler.
- Førstefødselshyppigheten blant de som innvandret som voksne er høyest blant kvinner fra Marokko, Pakistan og Tyrkia, mens tredjefødselshyppigheten er høyest blant kvinner fra Somalia og Pakistan.
- Førstefødselshyppigheten blant de med barndom i Norge er høyest blant kvinner med bakgrunn fra Tyrkia.

5. Avsluttende kommentarer

Mangfold er et stikkord som gjerne blir brukt når en skal beskrive familieetableringsmønstre i dagens Norge. Det er blitt større forskjeller i når vi får barn og større forskjeller i hvor mange barn vi får. Noen kvinner får fortsatt barn tidlig, men mange venter til senere i livsløpet før de blir mødre. Samtidig er det flere som ikke får barn eller bare ett på den ene siden og flere kvinner som også får mer enn to barn. Kvinner med innvandrerbakgrunn er en del av dette mangfoldet, men de forklarer ikke de økte forskjellene i kvinners familieetableringsmønstre. Du kan finne en ung norsk kvinne med stor barneflokk og du kan finne en kvinne med bakgrunn fra Pakistan som har ventet med å få barn.

Hensikten med denne rapporten har vært å vise variasjoner i giftermål og barnefødsler blant kvinner med ulik landbakgrunn. Når vi har brukt forløpsanalyse kan vi kontrollere for faktorer som kan påvirke forskjellene mellom ulike grupper, og ta hensyn til at hendelsene kan skje på ulike tidspunkt. De variasjonene som resultatene av analysen viser, er dermed reelle forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn.

Når vi ser på forskjeller mellom kvinner med ulik landbakgrunn er det nødvendig å skille mellom kvinner som innvandret som voksne og kvinner som har hatt hele eller deler av barndommen sin i Norge. Dette er to grupper som skiller seg fra hverandre på flere måter. For det første er migrasjonen en sentral faktor for ekteskapsinngåelse og familieetablering for en del kvinner som innvandrer som voksne. For noen kan ekteskapsinngåelse være grunnen til at de får oppholdstillatelse i Norge. Når det er en nær sammenheng mellom migrasjonen, ekteskap og familieetablering vil dette bidra til at en del kvinner både vil gifte seg tidligere og få barn tidligere enn andre kvinner. For kvinner som har hele eller deler av barndommen sin i Norge vil egen migrasjon ikke påvirke ekteskapsinngåelse og familieetablering på samme måte.

For det andre skiller de to gruppene seg fra hverandre i hvilke kulturelle preferanser og atferd de er blitt eksponert for. Kvinner som flytter til Norge gjennom ekteskap vil i stor grad være påvirket av normer og holdninger knyttet til familie og barn fra sitt opprinn-

sesland. Kvinner som vokser opp i Norge vil også være påvirket av normer og holdninger fra foreldrenes opprinnelsesland. I tillegg er de eksponert for kulturelle preferanser og atferd som er vanlig i det norske samfunnet. I denne rapporten som er basert på registerdata har vi kun opplysninger om faktiske hendelser og vi kan ikke si noe om motiver og prosesser forut for giftermål og barnefødsler.

At det er store forskjeller i hyppigheten av ekteskapsinngåelse etter innvandring blant kvinner med ulik landbakgrunn viser blant annet at migrasjon og ekteskap har en nær sammenheng i noen grupper, og i enkelte tilfeller også at uten ekteskap ingen innvandring. For andre kan migrasjonen være knyttet til studier og jobb, eller at kvinnene kommer til Norge som flyktninger.

At det er store forskjeller i hyppigheten av ekteskapsinngåelse blant kvinner med barndom i Norge med ulik landbakgrunn tyder på at det er forskjeller i de kulturelle preferansene knyttet til giftermål, men også at det kan være forskjeller i hvilken grad de unge jentene er påvirket av preferanser og atferd fra foreldrenes opprinnelsesland og det som skjer i det norske samfunnet.

At det er store forskjeller i første, tredje og fjerde fødselshyppigheten blant kvinner med ulik landbakgrunn tyder på at det er store forskjeller i aldersplasseringen av når kvinnene blir mødre for første gang, og at det er store forskjeller mellom gruppene i hvor mange som får store barneflokker.

At det er større forskjeller i aldersplasseringen av ekteskapsinngåelse enn i aldersplasseringen av første fødsler mellom kvinner med ulik landbakgrunn blant med barndom i Norge tyder på at det er større forskjeller i de kulturelle preferansene knyttet til ekteskap enn til barnefødsler.

At det er større forskjeller i aldersplasseringen av første fødsler blant kvinner som innvandret som voksne enn blant kvinner med barndom i Norge må ses i sammenheng med den nære sammenhengen mellom migrasjon og ekteskap i en del grupper, og at mange derfor raskt vil få barn etter at de flytter til Norge.

Referanser

- Bredal, A. (1998): *Arrangerte ekteskap og tvangs-ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn*. Kompetansesenter for likestilling, Oslo.
- Byberg, I. Hauge (2002): *Innvandrerkvinner i Norge - Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*. Rapporter 2002/21. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.
- Council of Europe Publishing, (2002): *Recent demographic development in Europe*.
- Lappegård, T. (2000): *Mellom to kulturer - Fruktbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge*. Rapporter 2000/25. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.
- Lie, B. (2004): *Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*. Rapporter 2004/1. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger.
- Statistisk sentralbyrå (2004a):
www.ssb.no/emner/02/02/30/ekteskap/main.html
- Statistisk sentralbyrå (2004b):
www.ssb.no/emner/02/02/10/fodte/main.html
- Statistisk sentralbyrå (2004c):
www.ssb.no/emner/03/fd-trygd/main.html
- Statistisk sentralbyrå (2004d):
www.ssb.no/innvandring/main.shtml
- St. meld. nr. 17 (1996-97): *Om innvandring og det flerkulturelle Norge*. Kommunal- og arbeidsdepartementet.
- United Nations (2003): *World Fertility Report: 2003*. Economic & Social Affairs. United Nations, New York.

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Rapporter (RAPP)

2000/25: Mellom to kulturer. Fruktbarhetsmønstre
blant kvinner med innvandrerbakgrunn

2002/21: Innvandrerkvinner i Norge. Demografi,
utdanning, arbeid og inntekt

2004/1: Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2003/18 O. Vaage: Yrkesliv eller pensjonisttilværelse. Levekår og tidsbruk i aldersgruppen 62-66 år. 2003. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6499-5
- 2003/19 T. Bye og P.M. Bergh. Utviklingen i energiforbruket i Norge i 2002-2003. 2003. 42s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6508-8
- 2003/20 B. Halvorsen og R. Nesbakken: Hvilke husholdninger rammes av høye strømpriser? En fordelingsanalyse på mikrodata. 2003. 23s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6511-8
- 2003/21 T. Bye, P.V. Hansen og F.R. Aune: Utviklingen i energimarkedet i Norden i 2002-2003. 2003. 39s. 155 kr inkl.mva.ISBN 82-537-6513-4
- 2003/22 Y. Lohne og H.Nome Næsheim: Kartlegging av bruken av deltid i arbeidslivet. 2003. 61s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6521-5
- 2003/23 A. Snellingen Bye, O. Rognstad og L.J. Rustad: Klassifisering av driftsenhetene i jordbruket etter driftsform og størrelse. 2003. 61s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6529-0
- 2003/24 R. Nygaard Johnsen: Konsumprisindeks for Svalbard 2003. 2003. 36s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6532-0
- 2003/25 T.P. Bøe. Funksjonshemmede på arbeidsmarkedet. 2003. 47s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6543-6
- 2004/1 B. Lie: Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge. 2003. 120s. 210 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6550-9
- 2004/2 J. Epland, V. Pedersen, M.I. Kirkeberg og A. Andersen: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2003. 2004. 90s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82.537-6556-8
- 2004/3 D. Spilde og K. Aasestad: Energibruk i norsk industri 1991-2001. 2004. 52s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6562-2
- 2004/4 A. Gillund: Prisindeks for kontor- og forretningseiendommer. 2004. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6566-5
- 2004/5 A. Finstad, K. Flugsrud, G. Haakonsen og K. Aasestad: Vedforbruk, fyringsvaner og svevestøv. Resultater fra Folke- og boligtellingsen 2001. Levekårsundersøkelsen 2002 og Undersøkelse om vedforbruk og fyringsvaner i Oslo 2002. 78s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6568-1
- 2004/6 R.H. Kitterød og R. Kjelstad: Foreldres arbeidstid 1991-2001. 2004. 78s. 180kr inkl. mva. ISBN 82-537-6574-6
- 2004/7 A. Rolland, Ø. Brekke, B.M. Samuelsen og P.R. Silseth: Evaluering av kommunale brukerundersøkelser. Prosjekt utført for Kommunal- og regionaldepartementet av Statistisk sentralbyrå og Handelshøyskolen BI. 2004. 103s. 210 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6582-7
- 2004/8 T.E. Haug: Eierkonsentrasjon og markedsrett i det norske kraftmarkedet. 2004. 39s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6597-5
- 2004/9 M. Kalvaraskaia og A. Langørgen: Capital costs in municipal school buildings. 29s. 150 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6591-6
- 2004/10 Utslipp og ensing i den kommunale avløpssektoren 2002. 69s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6602-5
- 2004/11 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen, O. Raaum and K.G. Salvanes: Marks across lower secondary schools in Norway. What can be explained by the composition of pupils and school resources? 2004. 54s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6608-8
- 2004/12 E. Engelién og M. Steinnes: Utprøving av nordisk tettstedsdefinisjon i Norge Metode og resultater. 59s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6608
- 2004/13 O.F. Vaage: Trening, mosjon og friluftsliv. Resultater fra Levekårsundersøkelsen 2001 og Tidsbruksundersøkelsen 2000. 63s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6611-4
- 2004/14 B.Lie: Fakta om ti innvandrergupper i Norge. 90s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6631-9